

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

Ára: 130 Ft

XIII. évfolyam 10. szám * Társadalmi, kulturális, hagyományőrző folyóirat *

2006. október

50 éves a forradalmunk

1956?

„Fohászodom: a sors ez országot, s népét
Védje, - pokolszelek megint meg ne tépjék!

Sőt e nép láthassa vígabbnak a sorsát –
Legyen itt egy végre méltóbb emberségre,
Dolgos békességre virradt Magyarország!
(Tompai László : Fohászokadás hadakozásnak idején)

1956 ősze még az álmodókat is váratlanul érte. Pedig mennyi sokféle álmot születt akkortájt! Más álmodó látott, akinek édesapját, férjét, bátyját málenkij robotban megölték, megnyomorították, vagy csak a lelkét törték össze. Más álmot szállt annak a szemére, akinek a háborúban meghalt hozzátartozójának a testét (mert fasisztának kiáltották ki katonáinkat) még megkeresni sem lehetett a „baráti” országokban. Más vágyai voltak annak, akinek kis földjét beszippantotta a nagy közös, s bizony töredékét sem hozta az addigi termésnek, ha le nem gazosodott. Egy nehéz korszak sorsüdözöttjei lettek a kuláknak kikiáltottak, a hitükhöz ragaszkodók, a polgári értékek őrzői...

1956 sok gondot okozott a 40 év alatt. A hatalomnak. El kellett hitetni egy országgal, hogy pont az ellenkezője volt, mint ami... Mindent megtettek érte... Így lett forradalomból ellenforradalom. Szüleik ellen neveltek egy új nemzedéket, vagy rákényszerítették az embereket: mást mondunk itthon kisfiam, és mást az iskolában. Az iskolában az ötösért ellenforradalom. Itthon pedig ez az édesapadéék forradalma. Na persze ez a lélekbeli kettészakadás sok családban már 1949 óta elkezdődött, s bizony a mindennapi kompromisszumok meghajlítják az egyenesnek hitt-érzett derekat. Még a felnőttekét is. Ezért nem ismerünk rá oly sokszor a bátornak, erősnek hitt magyarságra!

A diktatúrákban különben is a csendnek van a legtöbb szerepe. Vannak dolgok, amiről jobb hallgatni. Nagyon belénk ivódott, vérünkbe vált. Jobb nem elgondolkozni okokon, következményeken. Egyszerűbb elhinni azt, amit hangosabban mondanak, mert van rávalójuk, hogy hango-

sabban-szívesebben-nagyobb felületen mutassák önmagukat. Elmúlt 50 év, ez már egy másik nemzedék. Ők is manipulálhatóak, ők is irányíthatóak, megtéveszthetőek.

De nekünk, mostani szülőknél legyen mindennél fontosabb feladatunk, hogy végre legalább az igazsággal szembeülhessenek. Még ha attól nem is lesz jobb az életük. De legalább tisztességesebb: ha a rossz tudatában is, de ők maguk dönthetnek.

Nagyapám a következő mondattal indította fiait útnak ezelőtt sok-sok évvel: „Nekem nem kell törvény, mert az bennem van.”

Miért nem hasonlóval kezdi mindenki az életét?
Miért ez a négy sor jár Kányádi Sándortól napok óta a fejemben?

„valaki jár a fák hegyén
mondják úr minden porszemen
mondják hogy maga a remény
mondják maga a félelem.”

Miért?????

2006 őszelején

Ricsey Edit

Az Üllői úti Kilián laktanya, a forradalom katonai központja

„FÉNYKÉP” az endrődi ellenforradalmárokról

Az endrődi nép nem akart ellenforradalmat. Él még itt az emberek emlékezetében 1935. március 21., amikor Andaházy-Kasnya Béla kisgazdapárti országgyűlési képviselő meghallgatására felvonult tömegre sortűzest zúdítottak a Horthy-rendszer hű örei; a csendőrök.

A község volt agrárproletárjai nem felejtették el ezt a szomorú napot, és soha nem akarják látni a csendőrszuronyok csillogását, érezni a múlt nyomorúságát, keserűségét.

És mégis, az október 23-a utáni napokban Endrődön is megpödrtek bajszukat a kulákok, s levitézlett fasiszták – elérkezettnek látták az idejüket. A községi Hazafias Népfrontbizottság október 27-én egy zárt gyűlést szervezett, azzal a céllal, hogy a rendet továbbra is megtartsák.

A belterületi központi iskola nevelői csaknem teljes létszámmal részt vettek ezen a gyűlésen – velük tartott dr. Blans Sándor orvos is. A gyűlésteremben lévő kommunisták és jószándékú emberek meglepődve látták, hogy a jelenlévők többsége jól ismert kulák és nemkívánatos személy. A Hazafias Népfrontbizottság elnöke meglehetősen tüzesen magyarázta a budapesti eseményeket. Beszéde után ötven tagú bizottságot választottak. A megválasztott bizottságba igen sokan bekerültek a kommunisták, idős kubikosok, termelőszövetkezeti tagok és ipari munkások. A többségben lévő kulákok és fasiszták nem bírták sokáig tetlenül szemlélni a gyűlést. Majd Dienes Izra – a belterületi központi iskola tanára – körülnézett a teremben és felállt helyéről. – Ilyen összetételben nem vagyok hajlandó részt venni a bizottság munkájában. Kevés a paraszt. Másik választást követelek. Ha nem tudnák a jelenlévők, engem nem fertőzött meg a szocializmus – harsogta magából kikelve. (Ugyanis ő a 20-25 holdon felüli kulákokra gondolt, hiszen felesége révén rokoni kapcsolata hozzájuk fűzi.)

Dienst gyorsan követte Blans orvost, aki már nyíltan nemzeti bizottságot megalkotását követelte, s azt, hogy őket csak a budapesti központi munkástanács irányítsa. Uhrin Vendel ügyvéd – akit később az ellenforradalom a községi tanács VB titkárává nevezte ki – csatlakozott Dienes és Blans felszólalásához. Fülöp Imre tanár is az újválasztást sürgette. Fergeteges hangzavar viharzott át a termen, megjött a hangjuk a kulákoknak is. Mondanunk sem kell: az újválasztott bizottság tagjainak nagy többsége kulákokból, horthysta katonatisztekből tevődött össze. E kulák-bizottságból alakult meg a községi végrehajtó bizottság. E bizottság zavarta el a hivatalok törvényes ve-

zetőit is.

Dienst – a horthysta főhadnagyot – még ezen a napon kinevezte a „nemzeti bizottságot” a nemzetőrök parancsnokának. Alig egy nap alatt százkilencven nemzetőrt állított csatasorba, „a fegyveres erők parancsnoka”. Kommunista persze még véletlenül sem volt közöttük.

Az egyik napon Dienes felkereste iskolaigazgatóját – Borbély Sándor elvtársat – azzal, hogy észrevették, a kommunisták szervezkednek, de jó lesz nekik vigyázni – mondta –, mert ha felvonulnak, mind egy szál agyonverik őket. Ezek után aligha lehet csodálkozni azon is, hogy a volt községi pártbizottság titkárát és a tanácselnököt a kulákok nyitott bicskával éjszakánként idején halálra keresték. Ha jobban felelősségre vonnák Dienes „tanár urat”, tudna erről egyet és mást mondani. S hogy megmutassa Borbély elvtársnak jó szívet, közölte vele: mint kommunista iskolaigazgatóját őt is keresték, de embereit leintette...

Október 31-én a nemzeti bizottság nevében Márton Gábor, Márton Mihály és Fülöp Imre tanárok felkeresték Borbély Sándor iskolaigazgatót – persze nem maguktól –, és bejelentették: vegye tudomásul, tovább nem igazgatója az iskolának. Így határozott a község „forradalmi tanácsa” – mondták a küldöttek.

Alig pár nap múlva, egy este Márton Mihály, Földvári Kálmán tanárok fegyverrel rontottak be a pártbizottság épületébe, ahol nem sokkal azelőtt alakult meg az új párt, az MSZMP. Nem véletlenül, még csak nem is céltalanul tették ezt...

Hogy a szocializmus szellem még csak ne is kísértse őket, Dienes tanár javaslatára a „nemzeti bizottságot” egy csoportot kül-

dött a könyvtárba azzal, hogy a sztálinista, rákosista könyveket dobálják ki, és égessék el. Több mint kilencven könyvet dobált ki a csoport, Márton Mihály biológus tanár irányításával, s csak a véletlenül múlt, hogy nem égették el a régi és tanulságos könyveket.

November 4-e után még néhány napig próbáltak hangoskodni Dienesék, de hangjuk mind halkabb lett. Visszahúzódtak oduikba. Dienes Izra is csak halkán jegyezte már meg, hogy ő nem hajlandó a Kádár-kormányt elfogadni. (Persze nem is fontos, hogy Dienes és társai elfogadják a kormányt, hiszen személyük és véleményük nélkül is felépítjük a szocializmust.)

Azonban abba beleszólnak Endrődön a becsületes emberek, a kommunisták, hogy kik tanítják gyermekeiket. A község lakossága csak örömmel venné, ha Dienes Izra nem taníthatna többet sem Endrődön, sem máshol. Az ő hazafiasságára a község ifjú nemzedékének nincs szüksége.

Most nagy a bizonytalanság a község pedagógusai körében. A bizonytalanságra nincs ok, akiket a Dienesék és társai félrevezettek, vagy belekényszerítettek az ellenforradalmi hajszába, dolgozzanak becsülettel, s bizonyítsák be, hogy nem azonosak az ellenforradalmárokkal. De féljenek azok, akik felforgatták a rendet, és becsületes emberek életére törtek.

Fülöp Imre tanárt pedig – akit az ellenforradalom leverése után Gyomára helyeztek – hozzák vissza Endrődre. Ezt kéri a lakosság. Legyen csak szem előtt...

Bukus Imre

Megjelent: a Békés Megyei Népiújságban
1957. március 2. szombat

Képillusztráció: A gellérthegy emlékmű orosz katonalakjának ledöntése 1956-ban

Hírek innen-onnan és házunk tájáról

Október 6-i megemlékezés

1849. október 6-án a magyar történelem egyik legsötétebb napja virradt fel. Az elvesztett szabadságharc honvédsereg vezetőit, 13 honvéd tábornokot kivégeztek Aradon. Kivégezték az első magyar miniszterelnököt gróf Batthyányi Lajost is, aki a legnehezebb helyzetben is a béke útját egyengette.

Emlékezzünk mártírjainkra Aulich Lajos utolsó órájában elmondott gondolatával:

„Szolgáltam, szolgáltam, mindig csak szolgáltam. És halálommal is szolgálni fogok. Forrón szeretett magyar népem és hazám, tudom, megértik azt a szolgálatot.”

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia Állandó Tanácsának nyilatkozata szeptember 20. 10:38

Az elmúlt napok eseményei kapcsán a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia Állandó Tanácsa a következő nyilatkozatot tette közzé.

Az elmúlt napok erkölcsi válságában nem maradhatunk szórtlanok.

Minden ország alapja az igazság és az igazságosság. Hazugságra egészséges társadalom nem épülhet.

Felelősséget érzünk hazánk és nemzetünk jövőjéért. Ezért a megoldást az erkölcsi megújulás, az igazság és igazságosság szellemében kell keresni. Szükségesnek tartjuk, hogy akik felelősek országunkért, ebben a szellemben cselekedjenek.

Határozottan elítéljük a törvényellenes randalírozást, bárholonnan eredjen is. Ugyanakkor fontosnak tartjuk a szólás- és gyülekezési szabadság demokratikus alapjainak tiszteletben tartását is.

Sürgeljük és segíteni akarjuk a társadalom megújulását, amelynek útja csak a morális megújulás lehet. Egyházunk a maga tanításával ennek szolgálatában áll.

Az MKPK Állandó Tanácsa

Budapest, 2006. szeptember 20.

A Katona József Művelődési Központ (Gyomaendrőd, Kossuth u. 9.) októberi rendezvényei

– 2006. október 10. (kedd) 17 óra a Katona József Művelődési Központban

Operettek és Világlágerek „Kérdezd meg a szivedet” címmel
Közreműködők: a Duna TV Kívánságkosár című műsorának előadói
Endrődi Éva és Molnár György

A műsorból: Valami kis szerelem, Oda vagyok magáért, Összecsendül két pohár, Tudom, hogy van neki, Szereted-e még, Már annyi éve anyám nélkül,

Szívtelen teremtés, Mikor jössz már én felém,
Szeress úgy is, ha rossz vagyok ...
Belépő: 600 Ft; 800 Ft

– Október 12. és 16. 8–12 óráig Vértadás
– Október 18–31-ig IX. Őszi Tárlat

– 2006. Október 07. (szombat) 16 órától

A Galaktika Baráti Kör vendége lesz ARANYI LÁSZLÓ
(A Magyar Asztronautikai Társaság tagja, a New York-i Tudományos Akadémia rendes tagja, a British Interplanetary Society vezető tagja, valamint újságíró és tanár)

Az előadás témái:

1. A Mars rejtélyei - titkos űrprogramok,
2. Visszatér Marduk csillaga - a Nibiru
3. Atlantisz - az elfelejtett civilizáció

Polányi Éva, a gyomaendrődi Szent Gellért Katolikus Általános Iskola tanárnője, munkássága elismeréséül **Szent Gellért díjat** kapott, melyet Dr. Kiss-Rigó László püspök adott át neki a szegedi Dómban, Szent Gellért püspök, egyházmegyénk védőszentjének ünnepén, szeptember 24-én.

Szeretettel gratulál: a Városunk Szerkesztősége

Az endrődi Központi Katolikus Temetőben zúzott kőből bejárati út készült, egészen a kápolnáig. Köszönet érte dr. Latorcai János endrődi származású hívünknek.

Király Levente Kossuth- és Jászai Mari-díjas színészt, érdemes művészt választották a nemzet színészének a Zenthe Ferenc halálával megüresedett helyre.

Sztrájkot és harcot hirdetünk!

A Kossuth adónak ne higgyetek!

Tartsatok ki mindaddig, amíg az utolsó
szovjet páncélos elhagyja
szeretett szabad hazánkat!

Az átötlözőtt ávosokat tartsátok szemmel!

Szabad hazánkban szabad választásokat követelünk!

1956 október 30.

A Budapesti Forradalmi Ifjúság

1956 október 23-iki események:

Fenti kép: Az ifjúsági szervezetek is a szabad választások mellett

Jobb oldali kép: Felvonulás a Kossuth Lajos utcában

In memoriam

Szülőföld: Bölcso, majd koporsó!
Sarkcsillag a négy égtáj felől!
Anyanyelved billyogként jelöl!
Te vagy a téli hó s a tavaszi zöld.

Új kenyér íze, lepergő könny sója,
öröm-kacagás, lelki Kába-kő...
Isten áldjon! Te légy végső álmlunk,
s ivadékainkba szebb jövő!

Timár Máté

1956-os MAGYAR FORRADALOM

Tóth Mihály 1898-ban született Endrődön. 1945-ben, az új világ hajnalán még mindig szép szál, életvidám ember volt. Ha tanult, kiváló képességei birtokában, akár egyetemi professzor is lehetett volna valamelyik agrártudományi tanszéken. Ő azonban megmaradt parasztnak, akiben ötvöződött a magyar öserő a föld iránti szeretettel és az isteni gondviselésbe vetett hittel. Gyönyörű, kalligrafikus frását, hajdan volt kódexmásolók is megcsodálhatták volna. Ő azonban nem írt aranykapcsos föliánsokat. Lovainak állított emléket. Hátramaradt frásaiban ilyesmi olvasható: „Lenke, pej kanca, 4 éves, ellett 1940. február 17-én. Van neki egy fekete, kanca csikója. Bozontos a sörénye, csillag van a homlokán, jobb, hátsó lába kesely. Gyönyörű jószág, ajándéka az Istennek!”

Ajándék? Isteni ajándék! De minek? Azért, hogy itt hagyja az édes fűvű magyar pusztát? Hogy elvigyék hatalomra éhes hódítók, hogy agyonhajszolva, sárba dőlve homlokon löjék éppen ott, ahol az a szép fehér csillag ragyog a homlokán? Ilyet Isten nem akarhat, ilyenre csak szájalmat nem érdemlő bűnös ember képes.

Tóth Mihálynak az endrődi út mellett állt a tanyája, s körülötte feküdt 15 katasztrális hold földje. Akik még emlékeznek rá, úgy emlegetik: „Ő volt a környék mintagazdája.” Földjein a búza és a kukorica mellett fűrtös kalászat hányta a zab, bíborlott a here, méhek döngöcséltek a lila színű, illatos lucernaparcellákon.

Aztán változott a világ. Új zuceret fújtak új nótát. Lassan kiürült az istálló, elgazosodtak a földek... Ellenség lett Tóth Mihály, aki soha senkinek sem volt ellensége. Árválkodott a nyereg, magánosan szikadózott a szögre akasztott kantár, és szótlan, szomorú emberre lett az egykor örökvidám Tóth Mihály.

Énség, szegénység költözött a szerény paraszti hajlékba, ahol soha nem sürgött cselédlány, pipacs virított a földeken, amelyeken soha nem dolgozott más, csak a gazda és hűséges igavonó társa, a felesége.

Ahol elapad a forrás, ott kiszárad a patak. Ahol megölik a lelket, ott utána hal a test is. A boldog teremtő élet helyett lassú haldoklás költözött a Tóth-tanyába. Az eke rozsdásodott az udvar végén, kapával vetették a búzát. A földoklók kétségbeesésével kapaszkodtak a független életbe, az elorozott szabadság száraz ágába, amely hamarosan letört alattuk. Aszályos nyarak tikkasztották a határt, amelyeket csontig járó hideg telek követtek. Ez történt 1950-ben is. Ha fénylik gyertyaszentelő, még a száraziket is vedd elő! – mondja az évszázados paraszti bölcsesség. S azon a bizonyos gyertyaszentelőn – február 2-án – szikrázóan csillogott a hó a fagyos napfényben. Szárazik pedig nem volt, mert nem volt tehén sem, ami lerágtatta volna róla a száraz levelet. Hűlni kezdett a kemence, s vele együtt hideget leheltek a vastag vályogfalak is.

Tóth Mihály elment a Tanácsházára, hogy engedélyt kérjen néhány fa kivágására földje mezsgyéjén. Az elnök felelet helyett azonnal nekiesett. Miért nem lép be a Tsz-be? Miért szabotálja a beadást? Miért ellensége a népi demokráciának?

- Nem vagyok én ellensége senkinek és semminek – válaszolta halkan Tóth Mihály.

- Hát akkor mi a baj?
- A lovaim! – mondta halkan a lassan őszülő, láthatólag megtört ember. – Oda vannak a lovaim.

- A lovai! Mindig a lovai! Szocialista nagyüzemet építünk, minék a ló? Traktorok, gépek kellene. Magából prima traktoros lenne, de maga csökönyös, mint a számár, maga ellenség. Ideje lenne észre térni, míg nem késő.

- Nekem idegen a traktor, lelketlen van. Én lovak között születtem, én lovak között is szeretnék meghalni.

- No ez az, amire hiába vár. Meghalni ugyan meghal, de nem

lovak között – vetette oda félvállról az elnök, közben leült az asztal mellé, és megírta az engedélyt.

- Ennyit kivághat – nyújtotta a papírt Tóthnak -, egy gallyal sem többet.

Most elmehet.

Eltelt két nap. Éjfél lehetett. Kint nem ugatott a kutya, mert nem is volt. Világgá ment az éhségtől. Félelmetes csend vette körül a tanyát. Egyszerre zörögni kezdett az ajtó. Vad, kemény ütések jelezték, hogy nem kártyapartira jönnek a vendégek.

- Rendőrség, nyissa ki az ajtót! – hangzott az ellentmondást nem tűrő parancs.

Tóth Mihály volt katona. Tudta, mit és mennyi idő alatt kell ez esetben megcsinálni. Az ajtó máris nyílt és két puskacsó meredt a sorsát higgadtan viselő ember mellére.

- Maga Tóth Mihály?

- Az lennék! Mit akarnak?

- Vegye a kabátját, velünk jön.

- Csak úgy? Papír nélkül?

- Igen, csak úgy! Aztán meg még amúgyabb – hangzott a nyers válasz.

- De hova?

- Azt majd megtudja.

Feleségétől még el sem búcsúzatott, máris kint voltak a havas éjszakában.

- Mocsok dísznő, hány fát vágta ki – kezdte az egyik.

- Amennyit engedélyeztek.

- Hazudsz, rohadt kulák! – mondta a másik, s közben úgy vágta hátba a foglyot, hogy arccal a hóba esett. Állj fel! – ordítottak egyszerre mindketten, de úgy hogy, visszhangzott bele az egész környék. Közben rugták, taposták. Akkoriban ezt a tevékenységet szakmai körökben úgy hívták, hogy „puhtás”.

Amikor megérkeztek az endrődi rendőrségre, akkor Tóth Mihály már teljesen „puhult” állapotban volt. Kék, zöld volt, de nem a hidegtől, hanem a veréstől. Az őrön friss erők vették kezelésbe. Jegyzőkönyvet akartak aláírtni vele, de erre az összeszorított szájú Tóth Mihály nem volt alkalmas.

A kihallgatás a szocialista humanizmus jegyében folyt. Erre abból lehetett következtetni, hogy hajnal felé Tóth Mihály már nem tudott saját lábán megállni, összerogyott. Abbéli félelmükben, hogy áldozatuk a helyszínen fog meghalni, gyorsan hazaszállították a vérző, agyonvert embert. Lefektették az ágyra, a felesége a kezét fogta, és sírva kérte: „Mihály! Szólj! Jaj, Mihály, ne hagyj itt!”

Már világosodott, amikor az összetört, nagybeteg simán kezdett lélegezni, és elaludt. Lábujjhegyen jártak a házban, s közben imádkoztak, ne vegye el tőlük az Isten azt, aki eddig számukra az életet, a biztonságot jelentette. Felesége este kanalként etette vele azt, amit még össze lehetett hozni a házban, egy jó meleg tojásos rántott levest.

Az éjszaka csendesen telt el. Tóth Mihály erős szervezete dacolt a halállal, és diadalmaskodott felette. Nappal már kiment a tornácra, és könnyes szemmel nézett végig az „elveszett paradicsomon”, melyet két kezével teremtett.

A következő éjszaka megint történt valami; a végzet zörgette az ablakot. Tóth Mihály felesége ellenkezése ellenére nadrágot, csizmát húzott, és csak úgy ingujjban kiment megnézni, kísértet, vagy maga a halál ólalkodik a ház körül.

Kiment és soha többé nem jött vissza!

Másnap reggel dermedt, hideg testtel lógott a mestergerendán. Nyakán feszült kedvenc lovaknak istrángja. Közélen sem fejszék, se láda, se vesszőkosár, amelyet az utolsó pillanatban kirúghatott volna a lába alól... Semmi, csak a félelmetes üresség a lógó lába és a meztelen föld között. Micsoda bravúros búcsú a világtól! Vagy nem? Valami egészen más?!

Másnap volt a temetés. A hó szállingózik, 1950. február 25. van. Pribelszki tiszteletes úr mondja a búcsúztató beszédet, s arcán folyak a könnyek. Mindenki tudja mi történt, de hallgat mindenki, mert tudja, ez most a hallgatás ideje.

Ötven éve már, hogy Tóth Mihály egy boldogabb világ lakója. Unokája, Márta ül az asztalnál. Nagyajja képét nézi, és ezeket írja:

„A történelem hitelességét igazolja, egy esemény felidézése, a megkérdézett emberek lelkében egyformán él. Tíz emberből tíz kérte, hogy ne említsem a nevét, mert már idős ahhoz, hogy baja legyen. Nyolc embernek meggyőződése, kettő úgy hallotta, hogy nem saját kezűleg vetett véget életének.

Amikor édesanyámat kértem, hogy mit mesélt a nagymamám, az a válasz: „Erről nem beszéltünk, csak sírtunk.”

És most sem beszél, csak sír. Csak én beszélek, mert úgy érzem, tartozok ennyivel, mivel ilyen sokáig nem vettem észre mérhetetlen fájdalmát. Unokája: Márta.”

(Megjelent: Fekete Pál Cseppek a tengerből Békés megye mártírjai és áldozatai a második világháború alatt és után. A lovakat ugye nem ölik meg? 410-412. old. Püski Kiadó)

VOLT EGYSZER EGY TANYAVILÁG

POLYÁKHALOM

„Üzenem a háznak, mely felnevelt: ha egyenlővé tesz is a földdel, nemzedékek örvéltásain jönnek majd újra boldog építők és kiassák a fundamentumot és az erkölcs ősi, hófehér kövőre emelnek falat, tetőt, templomot.”

WassAlbert: Üzenet haza versének fenti részlete vált tette és valóra néhány jó szándékú polyákhalmi ember egyéves munkálkodásában. Ők azok akik Polyákhalmon születtek, cseperedtek fel, és ott járhattak iskolába, aminek sajnos már egy köve sincs meg, a TSZ- központ falaiba beépítették. A hajdan volt boldog kis sziget, ahol szépen, egyetértésben, egymás segítségével éltek, dolgoztak, ünnepeltek az ott lakók, ma már pusztaság, szántóföld.

A hajdan volt házakat mind lebontották a volt tulajdonosok, hiszen a tanyavilág felszámolása után be kellett költözniük a faluba, és ott az építkezésnél felhasználták. Csodával határos módon megmaradt az út menti kereszt lábazata, a kereszt sajnos eltűnt. Az árván maradt lábazatot is belepte a burgyving, de a lelkes kis csapat hozzájárult a kitisztításához. A kereszt helyreállításának megálmodója, és megvalósítója Szakálosné Oláh Maca, férje Tibor és Timár Miklós voltak. A munkák során végig segítségükre volt Balog Péter és Varjú László. A Tájház vezetője pótolni tudta a kereszt korpuszát, és a keresztet elkészítette Timár Miklós.

Igy állt vissza a pusztulás világából az értéktelenség munkája során remélhetőleg a következő évszázadra a kereszt, amely emlékeztet minden arra járó vándort, vagy ott dolgozót, hogy élt itt hajdan egy nép, akinek munkája során kérgessé vált a keze, lába, gerince meggörnyedt, de ragaszkodott helyéhez, földjéhez, tanyai életformájához, a magyar tisztességes paraszt.

A változó idő hatalmas tudatosan elsöpörték a tanyai lét minden értékét, pár év alatt pusztasággá vált, s lakóinak nagy része a földhöz való ragaszkodása miatt negatív megélést kapott, mindaddig, amíg nem lépett be a „közösbe”...

Bontották tanyáikat, életük értelmét, kétkézi munkájuk gyümölcsét, belül is könnyezett szívkük, lelkük, de menniük kellett, hiszen az élet nem állhat meg, az élet élni akar, és ők is élni akartak. Hitüket megtartották, munkájukat továbbra is felelősséggel, tisztességgel végezték, kit hová sodort az élet. De ha visszagondolnak a 40-50 év előtti elmúlt időkre, sokuknak még most is könnytől csillog a szeme.

A kereszt újraállítására az összetartozás, a lehetséges találkozás, egyfajta búcsújárásra ad lehetőséget, és az emlékezésre.

Az ünnepélyes újraszentelésre, és a kereszt előtt az első közös találkozásra szeptember 3-án délelőtt került sor. Voltak néhányan, akik kerékpáron vállalták a falutól 11 km-es utat, amiből 4 km-t földúton kellett megtenniük. A többség, mintegy 60-an kocsikkal érkeztek. Megható volt

látni a találkozás örömét, de mindenkit lenyűgözött a kereszt látványja, ami csodálatos, eredeti alakjában emelkedett ki a környezetének sivatágából; hiányzott a képből a régi iskola, amelyben 1963-ban volt az utolsó tanév, és hiányzott a kisharang... Régen ez az együttes alkotta a tanyavilág központját.

De most ott áll egymagában a gyönyörű kereszt, rajta a megfeszített Jézus! Aki itt is hirdeti, hogy igen, van feltámadás!, ha van hit!

Szinte mindenki hozott virágot, gyertyát, amit elhelyeztek a kereszt körül, mire megérkezett Iványi László kanonok atya és Tóth Mihály kántor úr. Közösen imádkoztunk, majd a kántor úr énekelt, és ezután az atya megszentelte a keresztet.

A szertartás után névsor olvasás következett, Szujó Györgyné, Vaszkó Mária összeírta a tanyák sorrendjében azok nevét, akik a polyákhalmi iskolában tanultak 1953 végéig. A jelenlévők nagy részét Duci tanító néni tanította, akire szeretettel emlékeztek, ő 1946-tól tanított Polyákhalmon, (Králik Istvánné, majd Timár Gergelyné). Köszöntötték Babelné Szelei Eszter, aki előbb tanuló, majd tanító volt itt.

Az 1953-as tanévet végig tanulók névsora:
Hornok Eszter, Hornok Mátyás, Hornok Imre, Hornok Katalin, Dinya Imre, Dinya Vince, Gonda Mária, Hunya Erzsébet, Hunya Katalin, Oláh Irén, Oláh Erzsébet, Bula Irma, Bula Imre, Bula Irén, Farkasinszki Vilmos, Pádi Ede, Pádi Tibor, (Porubcsánszki) Hunya Irma, Vaszkó Mária, Vaszkó Mária, Vaszkó Margit, Papp Magdolna, Papp Katalin, Gyuricza Mátyás, Paróczai Irma, Paróczai Péter, Vaszkó Terézia, Vaszkó Vendel, Kulik Margit, Vaszkó Miklós, Vaszkó György, Vaszkó Sándor, Vaszkó Imre, Hornok Margit, Balogh Katalin, Szakálos Margit, Szakálos Anna, Gellai Gizella, Gellai Imre, Gellai Margit, Kiszely Irén, Szujó Piroška, Palercsik Margit, Palercsik Irma, Szujó Lajos, Szujó György, Szujó Imre, Szujó Cecília, Hegedűs Margit, Cikkely Jolán, Czikkelly Elek, Czikkelly Irén, Czikkelly Katalin, Czikkelly Lajos, Szujó Miklós, Fülöp Irén, Szakálos Tibor, Szakálos Piroška, Vaszkó Vince, Vaszkó Ildikó, Kiszely Imre, Kiszely Béla, Szatancsik Mátyás, Varga László, Varga Piroška, Hunya Mária (Hegedűs), Lapatinszki Olga, Lapatinszki Katalin, Lapatinszki Éva, Lapatinszki Mária, Gyuricza Miklós, Kiszely Mária, Kiszely Endre, Kiszely Gergely, Timár Hermina, Szabó Bálint, Szabó Lajos, Szabó Libor, Szabó Jozefa, Koloh Irma, Gyuricza András, Gyuricza Mária, Gyuricza László, Szelei Eszter, Szelei Katalin, Dinya Olga, Oláh Máté, Timár Irma, Timár Béla, Timár Margit, Timár Vendel, Timár István, Véha László, Véha Tibor, Szujó Gergely, Szujó Irma, Szujó Lajos, Gyuricza Lajos, Gyuricza Sándor, Timár Katalin, Timár Károly, Pelyva Elek, Gellai Béla, Szmola Irén, Hunya Imre, Kulik Vendel, Kulik István, Katona Imre, Timár Mária, Timár Magdolna, Bula Piroška, Tóth Erzsébet, Tóth Zsuzsanna, Tóth Mihály, Tóth Anna, Hornok András, Oláh

János, Oláh Lajos, Oláh Etelka, Oláh Vendel, Oláh Mária, Fekécs Árpád, Timár Miklós, Fülöp Máté, Fülöp Lajos, Vaszkó Mária, Vaszkó Irma, Vaszkó Vince, Vaszkó Imre, Vaszkó Margit, Vaszkó Tibor, Vaszkó Jolán, Vaszkó Imre, Vaszkó Zoltán, Bari Bálint, Kulik Béla, Kulik Zoltán, Fekécs Ilona, Fekécs Lajos, Vaszkó Sándor, Dinya Imre, Dinya Lajos, Dinya Irma, Hunya László, Hunya

Elemér, Szabó Katalin, Szabó Dénes, Lapatinszki Benő, Lapatinszki Piroška, Lapatinszki Magdolna, Lapatinszki Etelka, Roszik János, Giricz László, Giricz Péter, Farkasinszki Jolán, Farkasinszki Péter.

Az ünnepség végén Szakálos Tiborné megköszönte a jelenlévőknek, hogy eljöttek, és együtt ünnepeltek, majd mindazok segítségét, akik végig segítettek a kereszt helyreállítását. Akkor ott nem hangzott el a névsor, de most leírjuk, mert jó ha megmarad az utókornak azok névsora, akik mindvégig hittek abban, hogy törtenhet bármi, akik összetartoznak, azokat nem lehet csak átmenetileg elszakítani egymástól. Kérte, hogy minél többen, minél gyakrabban látogassanak ki a kereszthez, legyen ez a hely a polyákhalmi emberek búcsújáró helye, és hozzanak egy-egy szál virágot, és mesélik el fiaiknak, lányaiknak, hogy élt itt egy nép, az endrődi tanyavilág polyákhalmi népe.

Elsőként köszönet illeti: Szakálos Tibort, aki a gondolat megszületésétől mindvégig felelőse mellett állt, és sokat dolgozott a helyreállítási munkában, gyakran kijárt és kijár ma is a kereszthez.

Timár Miklóst, aki elkészítette a keresztet, és segített végig minden munkában.

Balog Pétert és Varjú Lászlót, akik - nem is ehhez a tanyavilághoz kötődtek - és mégis nagyon sokat segítettek.

Köszönet azoknak, akik elsősorban adományaikkal segítettek: Hornok Mátyás, Szujó György és Szujó Györgyné, Hunya Erzsébet, Hunya Katalin, Szelei Eszter, Gellai Jánosné és leánya Gizella, Gellai Imre és Gellai Imréné, Fülöp Lajos, Vaszkó Vendel, Vaszkó Teréz, Koloh Irma, Timár Hermina, Molnár Imréné, Molnár Imre, Kiszely Gergely, Dinya Imre, Dinya Lajos, Hornok Katalin, Timárné-Paróczai Irma, Paróczai Péter, Vargáné- Lapatinszki Olga, Lapatinszki Katalin és Éva, Czikkelly Jolán, Dinya Vince, Szmola Irén, Vaszkó György, Vaszkó Sándor, Árvainé Vaszkó Mária, Gyetvainé Bula Tini, Véha Tibor, Timár Teréz.

És mint mondhatna még, egy „krónikás”, akinek megadották, hogy átélhette és utána leírhatta a szívet melengető igazi, őszinte szép ünnepséget: először is köszönetet mindazoknak, akik nem adták fel, és hittek abban, hogy nem múlhat el nyomtalanul életük egy része, hittek abban, hogy újra egymásra lehetnek, hacsak néhány órára is az azok, akiket elszakított a sors. Nem utolsó sorban köszönet azért, hogy voltak, akik állítottak egy mementót a jövő nemzedéknek.

Császárné Gyuricza Éva

Katolikus oldal

OKTÓBERI MISEREND

Endrőd

Vasárnap: 8-kor, és 17 órakor. Hétköznap reggel fél 8-kor.
Október hétköznapjain 5-kor, vasárnap fél 5-kor rózsafüzér.

Szent Gellért Iskola kápolnájában

Október 8-án és 22-én, fél 12-kor.

Hunya

Vasárnap: délelőtt 10-kor.

Kedden, csütörtökön, elsöpénteken és szombaton este 5-kor.
A szombat esti előesti mise vasárnapi mise.
Október hétköznapjain fél 5-kor, vasárnap fél 10-kor rózsafüzér.

Gyoma

Vasárnap 10-kor, hétköznap 17 órakor,
hétfőn reggel 8-kor.
Szombaton 17 órakor vasárnapi előesti mise.
Misék előtt fél órával októberi rózsafüzér.

A katolikus oldalakat szerkeszti: Iványi László tb. kanonok, plébános

OKTÓBERI ÜNNEPEK

1. vasárnap:	Évközi 26. vasárnap
2. hétfő:	Szent Örzöngyalok
4. szerda:	Assisi Szent Ferenc
6. péntek:	Szent Brúnó áldozópap
7. szombat:	Rózsafüzér Királynője
8. vasárnap:	Magyarok Nagyasszonya
9. hétfő:	Szent Dénes püspök és társai vértanúk
11. szerda:	Boldog XXIII. János pápa
14. szombat:	Szent I. Kallixtus pápa és vértanú
15. vasárnap:	Évközi 28. vasárnap
16. hétfő:	Szent Hedvig szerzetesnő
17. kedd:	Antiochiai Szent Ignác püspök, vértanú
19. csütörtök:	Keresztes Szent Pál
22. vasárnap:	Évközi 29. vasárnap
23. hétfő:	Kapisztrán Szent János áldozópap
24. kedd:	Claret Szent Antal püspök
25. szerda:	Szent Mór püspök
28. szombat:	Szent Simon és Szent Júdás Tádé apostolok
29. vasárnap:	Évközi 30. vasárnap
31. kedd:	Boldog Romzsa Teodor püspök, vértanú

Október 14-én, szombaton délután 17 órakor Hunyán bérmálás.

'56-RA EMLÉKEZÜNK (3. RÉSZ)

A hamisítások máig élnek

A Szabad Nép 1949. február 6-i számában így írt: „Egy szálnalmas féreg, riadt gonosztevő áll a bíróság előtt. Sutba dobva elveit és céljait, csak eggyel törődik, hogyan menthetné meg nyomorult életét. Hazudozik, kibúvókat keres, büntársaira hárítja a felelősséget. A közvélemény, minden jóérzésű ember megvetéssel fordul el az emberi elaljasodásnak attól a szörnyű gyalázatától, melyet Mindszenty testesít meg.”

Eközben a nyugati világ megdöbbenve figyelte a történeteket: XII. Piusz pápa mellett Truhman amerikai elnök is elítélte a koncepciót: február 9-én kijelentette, hogy Magyarországon rendőrállam van. 1949. április 2-án angol-amerikai jegyzéket nyújtottak át Magyarországnak, amely szerint az ország megsérti a békeszerződés 2. paragrafusában megfogalmazott emberi- és szabadságjogokat, és jogorvoslatot követeltek. Az ENSZ közgyűlése tiltakozott Mindszenty elítélése ellen, és határozott a bíboros ügyének napirenden tartásáról. A nyugati magyar nagykövetségek előtt mindenféle tömegek tiltakoztak. A világ úgy tekintett Mindszenty bíborosra, mint a kommunista diktatúrával szemben ellenállás jelképére.

1949. július 7-én, amikor a bíboros némileg megerősödött, a Népbíróságok Országos Tanácsához írt levelében minden börtönben tett „vallomását” semmisnek nyilvánította. De ezt nem hozták nyilvánosságra. Sőt a kommunizmus következő évtizedei során a Rákosi által megrajzolt bíborosképet sulykolták a társadalomba, az iskolás gyermekekbe.

1956-ban a Nagy Imre-kormány (amelynek Kádár János is tagja volt) a perről így nyilatkozott: „A magyar kormány megállapítja, hogy az 1948-ban Mindszenty herceggel szemben emelt vádak minden törvényességet nélkülöztek.

Ennek értelmében az ellene történt összes intézkedések megsemmisülnek... A kádári diktatúra az 56-os megtorlást követően továbbra is a bíboros elleni régi, hazug vádak terjesztése a történelemkönyvekben és a társadalomban.

1990-ben a Mindszenty-pert felülvizsgáló bizottság kimondta, hogy az eljárás koncepció per volt; annak ítéletét az 1990. XXVI. törvény alapján semmissé nyilvánították. Ezt a parlament jegyzőkönyvébe is bejegyezték.

Nyilvánvaló, hogy a politikai rendőrség a beismerő vallomások kicsikarására törvénytelen eszközöket, erőszakot alkalmazott. A perújítási nyomozásról készült Összefoglaló a „tanúk” meghallgatása után mégis kijelenti: „A kihallgatott személyek egyöntetűen azt állították, hogy Mindszentyt az eljárás során nem bántalmazták, vele szemben fizikai kényszerítő eszközt nem alkalmaztak.” — Ennek az iratnak szerkesztésekor „tanúként” szerepeltek többen Mindszenty kínzói közül: Péter Gábor, az AVO egykori véreskező főnöke, Décsi ezredes, a tárgyalások vezetője, aki kiadta a parancsot a kínzásra, Olti Vilmos, az ítéletet hozó bíró stb. A hajdani AVH-soknak megvolt az okuk a fizikai kényszer alkalmazásának tagadására. — Ha bevallották volna, amit tettek, tarthattak volna a felelősségre vonástól. Így azonban, a rendszerváltás után, vétkes magyar állampolgárként éltek köztünk.

A hívő embernek – a világ ma is tapasztalt hamisításai között – erőt ad Mindszenty bíboros példája. Ő börtönében is tudott a szoltáros szavával emlékedni: „Örvendek a napokért, amelyeken megaláztál, s az évekért, amelyeken sok rosszat láttunk” (Zs 90,15). Tudta – kínzásai közepette is – a mennynek és Krisztus keresztségének távlátában szemlélni a földi eseményeket. – A bíboros boldoggá avatását 1994-ben indította el az egyház.

Salkaházi Sára

Salkaházi Sára (eredeti nevén: Schalkház Sára) (Kassa, 1899. május 11. – Budapest, 1944. december 27.) a Szociális Testvérek Társasága nővére, közel száz magyarországi zsidó mentője a nyilas uralom idején, vértanú. Boldoggá avatási eljárását a Szociális Testvérek Társasága 1996. végén indította el, boldoggá avatására 2006. szeptember 17-én került sor a budapesti Szent István-bazilikában.

Kassán született, ugyanott, ahol alig két évvel korábban Szálasi Ferenc született, a későbbi nyilas vezér, akinek uralma 45 évvel később Sára halálát okozta.

Édesapja, Schalkház Lipót korán meghalt, édesanyja igazgatósági tagként dolgozott tovább a részvénytársasággá alakított kassai Schalkház Szállónál – amely a művészek kedvelt találkozóhelye volt – és ebből a keresetéből nevelte három gyermekét.

Sára Kassán végezte iskoláit, tanítónői diplomát szerzett és egy évig dolgozott is tanítónőként. Mikor az első világháború után Kassa az újonnan létrejött Csehszlovákiához került, és a csehszlovák kormány hűségesküvet követelt a tanároktól, Sára ezt megtagadta és el kellett hagynia a pályát.

Határozott fellépésű fiatal lányként írják le, akinek ambíciója ekkor még az volt, hogy újságíró, író lesz. Mikor elvesztette állását, könyvkötészetet tanult, húga kalapüzletében is dolgozott, felvidéki magyar lapokba írt, novellákat, tárcákat, életképeket közölt. Első írása 1919. február 2-án jelent meg Syphax álnév alatt a kassai Esti Újságban. Többnyire a kisebbségre került magyarokról, a szegény munkásokról és nyomorban élő mun-

kanélkülről lrt, nagy átéréssel.

Életmódja ugyanakkor az újságíróké volt. „Onállóság, cigaretta, kávéház, csavargás a nagyvilágban hajdonfótt, zsebre dugott kézzel, friss vacsora egy kis kocsmában, cigányzene” – írta akkori életéről később.

1922-1923 fordulóján néhány hónapig eljegyzett menyasszony volt, de kikaszarta vőlegényét, a későbbi gazdatisztet.

Új úton

1927-ben ismerkedett meg a Slachta Margit alapította Szociális Testvérek Társasága rend kassai tagjaival és ez új írányt szabott az életének. Szociális tanfolyamokat végzett a rendnél, végül ellátogatott a budapesti anyaházba is, ahol stílusát túl modernnek találták, de nem voltak elutasítók vele szemben.

1929-ben elfogadták jelentkezését a novíciának. A szegvári rendházhoz csatlakozhatott, de az 1930 pünkösdjén tett első fogadalmát megelőzően néhány hónapot még Kassán töltött, ahol a helyi karitász szervezte. Két évvel később már Komáromban végzett hasonló munkát. Eközben meg kellett küzdenie korábbi élete árnyaival: „Keresztül kellett gázolnom önmagamom... hogy önmagamat lerázva, megsemmisítve ráismerjek önmagamra, ráeszméljek énemre” - írta.

Hatalmas munkát végzett, a karitász vezetésén kívül heti huszonhat órában tanított, gyermekkonyhát, kegytárgyüzletet, szegényházat felügyelt és szerkesztette a Katolikus Nő című folyóiratot. Nagyon kimerülten 1934-ben Kassára helyezték vissza és mert fáradtságát bizonytalansággként értelmezték, nem engedték, hogy letegye az örök fogadalmát.

1937-ben jelentkezett missziós munkára a Brazíliában élő magyar bencések mellé és Slachta Margit el is engedte volna, de ehhez magyar állampolgárságot kellett kapnia. Ezért 1937-ben végleg Budapestre költözött. A missziós utat azonban a második világháború körüli politikai események megghiúsították. 1940 pünkösdjén letehetette az örök fogadalmát, Alleluja! Ecce ego, mitte me! jelmonddal (Íme itt vagyok, küldj engem!)

A rend mindent megtett, hogy küzdjön a nemzetiszocializmus terjedésének embertelen következményei ellen, és Sára is azért imádkozott, hogy ehhez a küzdelemhez legyen ereje.

1941 elejétől a Katolikus Dolgozó Nők és Leányok Szövetsége országos vezetője lett. Szerkesztette a mozgalom lapját, gyűléseket, lelkisnapokat tartott az országban, három év alatt öt új szegényotthont nyitott összesen háromszáz férőhellyel és elkezdte a Munkásnő Főiskola építését.

Az Árpádházi Boldog Margit szentté avatását ünneplő 1944-es rendezvénysorozat keretében március 19-én a mai Erkel Színházban előadták Sára Fény és illat című misztériumjátékát Szent Margitról. A Szövetség ezt követő gyűlését betiltották. A német megszállás éve következett.

A Szociális Testvérek mintegy ezer üldözöttet bújtattak. Valamennyi rendházuk telve volt velük, közülük majdnem százat személyesen Sára nővér mentett meg, aki ekkor a Bokréta utcai munkásnőotthont, a Katolikus Nővédő Otthont vezette.

1944. december 27-én zsidók után kutató nyilasok körbeverték az otthont, négy embert és Bernovits Vilma hitoktatót őrizetbe is vettek. Sára nővér az akció végén érkezett, és nem menekült el. Őt is magukkal vitték.

Salkaházi Sára halálának körülményei sokáig nem voltak ismertek.

Húsz évvel később a zuglói nyilasper egyik vádlottja mondta el a bíróságnak, mi történt.

A foglyokat este a Fővámház elé terelték, levetkőztették és a Duna partjára állították őket. Mielőtt a sor tüz eldőrdült, egy alacsony, fekete hajú nő - Sára nővér - a kivégzők felé fordult, a szemükbe nézett, letérdelt, az égre nézett, és keresztet vetett.

Salkaházi Sárát 2006. szeptember 17-én a budapesti Szent István-bazilikában avatták boldoggá.

A Wikipédiából, a szabad lexikonból.

Amit Isten egybekötött...

Tolvaj Norbert budapesti, és Tóth Beatrix endrői jegyesek szeptember 9-én kötötték házasságát az endrői templomban, görögkatolikus szertartás szerint.

Knapscek Anikó endrői származású hívünk a szombathelyi székesegyházban házasságát kötött Dr. Medres Szabolccsal. Mindkét ifjú párnak szeretettel gratulálunk, Isten áldása kísérje életüket!

Szentek élete

Az oldalt szerkeszti: Sóczó Géza

A GYERMEK JÉZUSRÓL NEVEZETT (LISIEUX-I) (KIS) SZENT TERÉZ

Ünnepe: október 1.

1873. január 2-án született Franciaországban, Alençonban. Csupkegyáros szülők utolsó, kilencedik gyermeke volt. A keresztségben a Mária, Franciska, Teréz neveket kapta. Apja Martin Szaniszló, anyja Guerin Mária-Zelia volt, házasságuk előtt mindketten szerzetesek szerettek volna lenni, de Isten akarata más volt. Szüleik is vallásos emberek voltak, már a gyermekek is nagyon komoly vallásos életet éltek.

Ötéves korában elvesztette édesanyját és ekkor, 1877. november 16-án Lisieux-be (olv.: lizióbe) költöztek, ahol Paulina néneje lett kismamája. Sokat tanult nővérétől, azonban az karmelita apáca lett. A kis Teréz a válásba súlyosan belebetegedett, már lemondtak róla. Testvérei imádkoztak érte a betegágy mellett, bágyadtan nézett fel a beteg, az ágy mellett álló Szűzanya szoborra tekintett, és a szobrot megelevenedni látta.

Csodálatosan felgyógyult, és nemsokára elsődíjazó lett. Ezután minden igyekezetével a hivatásáért küzdött. Már kilencévesen kérte felvételét a karmelita nővérekhez - mindhiába. Tizenötévesen ismét próbálkozott: kikönyörögte nővérétől, hogy előbb ő, Teréz mehessen a szerzetbe; kikönyörögte apjától, hogy beleegyezzen a rendbe vonulásba.

A Kármell előjárói azonban a nagykorúság előtt nem akarták felvenni, hiába volt a püspökhöz küldött fellebbezés is. Egy pápai fogadáson, kijátszva az örök éberségét, XIII. Leó pápa trónusa elé térdelt Teréz, de a kérésre a pápa is csak kitérő választ adott. Ekkor felajánlotta magát: legyen a kis Jézus játékszere, labdája, amivel Jézus bármit tehet, csak öröme teljék benne.

Végül is 1890. szeptember 8-án (17 évesen) fogadalmat tehetett. Sok-sok testi és lelki szenvedés kínozza: édesapja sorozatosan kapta a szélütéseket, végül meghalt; fájdalmai voltak. A bántásokat szóltanul tűrte; soha nem panaszkodott; magányosság gyötörte; kételyei voltak. Szentnek készült, de alázatosan tudta, hogy a szentek nagyon nagyot tettek már a szentségük érdekében. Ő még nagyon kicsiny hozzájuk képest, de ezt a „kis utat” tökéletesen akarta végigjárni. Meg akarta az embereket tanítani erre a „kis útra”: szójják az apró áldo-

zatok virágait Jézus felé.

„Érzem, hogy az én küldetésem hamarosan elkezdődik. Az a küldetésem, hogy megtanítsam az embereket az én kis utamra.

- Milyen kis útra? - kérdezték tőle.

- A lelki gyermekség útjára. A bizalom és az Istenre való teljes ráhagyatkozás útjára. Nem kell mást tenni, mint az apró áldozatok virágait Jézus lába elé szórni.

Tüdőbajban halt meg, 1897. szeptember 30-án, 25 évesen, gyógyító arccal. Utolsó szavai voltak: „Istenem szeretlek”. Már 1923-ban boldoggá, 1925. május 17-én szentté avatták.

1925. december 14 óta a missziók főpártfogója, 1944 óta pedig Franciaország második pártfogója.

Első pillanatra tényleg úgy tűnik, hogy Isten olyan szentet támasztott lisieux-i Szent Terézben, aki semmi rendkívülit nem tett. Isten meg akarta mutatni, hogy a kis dolgokban való hűséget nagyra tartja. Az életszentségnek ez az útja mindenki előtt nyitva áll.

Teréz azt tanítja nekünk, hogy aki „kicsi”, lesz, mint a gyermek, az megy be az Isten Országába. Jézusnak nincs szüksége műveinkre, egyes-egyedül a szeretetünkre.

Kis szent Teréz a kis út szentje. A napi apró jótettek, imádságok, önfeláldozás útját járva jutott egészen közel Istenhez. A mindennapok hűségét szeretnénk eltanulni tőle.

Október (melyet Szent Teréz napjával kezdünk) a Szűzanya hónapja. A napi rózsafüzér lehet ebben a napban az apró jó, amit csak Isten lát, és amivel naponta szolgálatára lehetünk embertársainknak. Ebben beleférhet az is, hogy nem fogadnak be, nem fogadják el áldozatunkat az emberek.

Mi mégis szívesen tesszük, mert tudjuk, hogy Isten kedvéért, Isten iránti szeretetből vállaljuk életünk apró áldozatait.

Nagyszerű Emlékhangverseny volt Endrődön

2006. augusztus 25-én este, aki eljött az Endrődi templomba, maradandó élményben volt része. Bartók Béla születésének 125. és W. A. Mozart 250. születésének évfordulójára emlékezve a Templárius Alapítvány által működtetett Közösségi Ház dolgozói jótékonyági koncerttel tisztelegtek a két világhírű zeneszerző előtt. Iványi László kanonok bevezetőjében emlékeztetett, hogy ez a jótékonykodás a december 15-én Gyomaendrődön, és december 16-án Budapesten megrendezendő 'Segítsünk a rászoruló gyermekeken' jótékonyági akció javára történik, és a teljes bevétel erre a célra használják fel. Ezt követően felolvasta az egyik fővédnök, Dr. Kiss-Rigó László püspök köszöntő levelét. Majd Fr. Várszegi Csaba legátus Pécsről, a Templomos Lo-vagrend Magyarországi Rendtartományának vezetője üdvözölte a jelenlévőket, mint a rendezvény másik fővédnökét.

A Szegedi Dóm Énekkara elkápráztatta a közönséget, hiszen olyan Endrődi gyűjtés népdal-okkal nyitották meg a hangversenyt, amit eddig sehol, de ismereteink szerint városunkban sem hangzott fel eddig. Bartók Béla 51 népdalt gyűjtött településünkön, főként Öregszőlőben 1916 és 1926 között: „A Sződeri vasútállomáson...”, „A mi kutyánk...”, „Ez a major körül van akácfával, és Sej, haj liba, liba...” kezdetű népdalainkat vastaps fogadta a közel 130

fős vendégsereg részéről. Ezt követően Bartók Béla egynemű karaiból hallhattunk háromszólamú műveket a Lassus Énekegyüttes tolmácsolásában. Vezényelt Ednére Erki Kornélia.

A program második felében Mozart műveket hallottunk. Két motettája: az „Alma Dei Creatoris” és a „Laudate Dominum” szép bevezetője volt a C-dúr Koronázási misének. Mozart 20 misét komponált 10 éves korától kezdve. Ez utóbbi nincs kapcsolatban élő személy koronázásával. A Salzburgi hagyomány szerint ezt a misét a város melletti Mária-Plain búcsújáró hely temploma részére írta, egy ott található csodatévő Mária kegykép megkoronázására. Az ismert mise tételek: a Kyrie, a Gloria, a Credo, a Sanctus és Benedictus ill. az Agnus Dei a Dóm Énekkarának szólistái és a kórus vegyesen csodálatos dallamokat varázsoltak szép templomunkba. Orgonán Kerényi Mariann kísért.

A hangverseny megrendezését a Budapesti Művészeti és Szabadművelődési Alapítvány pályázati úton támogatta.

Köszönetet szeretnénk mondani mindazoknak, akik eljöttek és a megvásárolt belépőkkel, és további adományokkal támogatták a decemberi országos adakozást. Összesen 64. 100,- Ft gyűlt össze. Az adakozást követően szeretnénk majd tájékoztatni a kedves adakozókat és olvasókat, hogy

mire is költöttük a befizetett összeget.

Külön megköszönjük Varjas Gyula karnagy úrnak azt az áldozatos segítő és szervező munkáját, mellyel Endrődi gyűjtésű népdalainkat közkinccsá tette és teszi az elkövetkező időszakban. Köszönjük neki és Holubné Hunya Anikónak a Mozart életrajzhoz nyújtott segítségüket.

A Kner Nyomdának köszönjük a támogatást a meghívó elkészítésében!

Külön köszönetünket fejezzük ki Dr. Szilágyi Ferencnének, aki a Bartók Béla Endrődi vonatkozásait kérésünkre felkutatta és közkinccsá tette. Azt gondoljuk, hogy a helyi iskolák és kórusok ebből még sokat fognak majd kamatoztatni szülőhelyükön, és azon kívül. Bizunk abban, hogy hamarosan lesz majd egy ház vagy közterület, hogy városunk is megemlékezik majd Bartók Béla Endrődi gyűjtéséről egy emléktábla erejéig, ahogyan ezt tették már Vésztőn, Dobozon és Körösladányban is.

Hamarosan egy újabb meglepetéssel szolgálhatunk a komolyzene kedvelőinek. Fellegi Ádám zongoraművész vendégei lehetünk a Közösségi Házban. Kérem, figyeljék hirdetéseinket a műsorfüzetben.

A Templárius Alapítvány nevében a Gyomaendrődi Közösségi Ház dolgozói

EMBERKÖZELBEN AZ OLVASÓ

MARISKA NÉNI 100 ÉVES!

A születésnap általában bensőséges családi ünnep. Különösen igaz ez akkor, ha valaki, illetve a családja is olyan jeles napra készül, amikor az édesanya 100. születésnapját ünnepelhetik. Így volt ez szeptember közepén az endródi Gellai családban.

Igen, **Gellai Jánosné** született Gellai Mária 1906. szeptember 11-én született, de csak szeptember 17-én jegyeztették be hivatalosan, ez akkoriban gyakran előfordult.

Bevallom, kicsit izgultam mielőtt találkoztam Mariska nénivel, hiszen nagyon régen nem láttam, és nem tudtam milyen állapotban van. Hála a jó Istennek, Mariska néni szellemileg teljesen friss, a kedélye is jó, a probléma az, hogy nem tudja áprilistól elhagyni az ágyát. Amikor beszél, arcáról nem marad el a kedves mosoly. Amikor gyerekeire néz, szeméből láthatóan sugárzik a szeretet. Azzal fogadott, hogy ő és az én apukám második unokatestvérek voltak, régen sokat öszszéjártak. Szégyelltem, hogy erről én eddig nem tudtam, de meg is örültem a hírnék.

Rövidesen el is kezdtük a beszélgetést. Mariska néni mindenre emlékezett, nem egy esetben a gyerekei tőle kérdezték: hogy is volt ez édesanyám? Hogy is hívták azt a valakit, akiről éppen beszélünk, Mariska néni szinte mindenre tudta a választ.

Elmesélte, hogy az édesapja Gellai András 84 évet élt, édesanyja, Tímár Eleonóra korán meghalt. Mariska néni már járt óvodába is, Újházi Margit volt az óvó nénije, az iskolában 6 osztályt végzett, s tanítója Orbókné és Rublinné volt. Ő nem akart tovább tanulni, pedig az édesapja azt akarta, hogy tanító legyen. Ő inkább ment dolgozni a földekre. A földjük Hunyán, Varjason, és Csudabalan volt. Hatan voltak testvérek, 4 fiú és 2 leány, ő volt a legfiatalabb. 1925-ben házasodtak össze Gellai János kovácsmesterrel, mind a

ketten 19 évesek voltak. Hat gyermeket szült, de egy kisfiú két éves kora körül meghalt, így 5 szép gyermeket neveltek fel, akik hála Istennek mind élnek, 2 fiú, és 4 leány: János, Imre, Gizike, Margitka és Mária. 1933-ig éltek bent a faluban a Damjanich utcában, majd kiköltöztek a tanyai világba. Polyákhalomot választották, mert ott nem volt kovácsmester, és a férje jobban szerette a mesterséget, mint a földmunkát. Akkoriban ott majdnem 100 tanya volt, így bőven volt kovácsmunka is. Mariska néni a gyermekeit nagy-nagy szeretettel és gondossággal nevelte, elmondta, hogy még ma is látja őket, amint szombat este mindet megfürösztötte a teknőben, utána szépen felöltözve együtt mondta a család a rózsafüzért, ez az egyik legkedvesebb kép, amire visszaemlékezik. Sokat dolgozott egész élete folyamán. A második világháború közvetlenül nem szót a család életébe, mert a férjét nem vitték el katonának, betegsége miatt. A cseperedő gyerekek egyre jobban kivették a részüket a munkákból előbb a tanya körül segítettek, majd kint a földeken. Mindenkinek jutott munka, amellett hogy a szülők is nagyon sokat dolgoztak. 1952-ig megúszták a tagosítást, de 52-ben már be kellett lépni a földdel együtt, a gyerekek és Mariska néni is családtagként dolgoztak. Ez a Tsz egy év múlva feloszlott, egy ideig ott folytatták, ahol egy éve abbahagyták, majd a Polyákalmi I. típusú (táblás művelésű) Tsz-ben dolgoztak. Időközben a felnőtt gyerekek elmentek középiskolába, illetve katonának.

Mariska néni szívesen mesélte el az iskolás gyerekeknek a Lurdi Szűz anya jelenéseit. Ő volt az, aki a mikor Polyákhalmon havonta misét mondott a tisztelendő, nagy alázattal és szeretettel készítette és díszítette fel az oltárt, hogy méltóképp fogadják Jézus testét, sőt a kántori feladatokat is szívesen vállalta.

Amikor már olyan idők jártak, hogy félteni kellett a széphanjú kisharangot (ma a lélekharang az endródi templomban), akkor a harangláb az ő udvarukba került. Mariska néni minden délből, és ha volt más alkalom, akkor ő harangozott.

Életük egyik legnehezebb időszaka következett, amikor elkezdődött a tanyavilág általános felszámolása, amiből ők sem maradhettek ki. Szinte szétesett a család. A szülők és már felnőtt, megházasodott gyerekeik egyszerre bontották a tanyájukat, és kezdték el építeni a faluban, (Csókásiban felparcellázott földeken) a házaikat. Két év alatt 3 házat kellett felépíteniük, és a férfiaknak közben természetesen dolgozni kellett, hiszen a házépítés akkor sem volt olcsó. Mariska néni harmadmagával belső keserűségét elnyomva gyúrta a sarat, és tapasztotta épülő házukat. Fájó volt visszagondolni mindnyájuknak az „elvesztett

paradicsomra”, és nem lehetett megtalálni a kérdésre a választ: Miért kellett ennek így történni? De kemény fából faragták a magyar parasztembert. Tudták, hogy sírásra, jajgatásra nincs idő, meg kell teremteni újból a családi fészket, és csinálták, dacolva minden nehézséggel. Mariska néni nagyon nehezen szokta meg az új falusi környezetet, de nem panaszkodott, imádkozott és dolgozott. Nem vádolta az Istent, elfogadta, amit rájuk mért.

Férjét is elvesztette. Ez újabb fájdalom volt életében.

A rendszerváltozáskor – 84 évesen – élénken figyelte az eseményeket, örömmel üdvözölte a Kiszgazdapárt újralakulását, de megérte sajnós annak az ismételt széthullását.

A megismert élettörténete után első kérdés: Mariska néni, az élet szép? Ismét megjelent a halvány mosolya és szó szerint azt mondta: kinek milyen. Ha jó minden, akkor szép, ha baj van, akkor nem szép... Nekem szép az öregkorom, 4 gyerekem házas, Gizike lányom egyedülálló, itt van állandóan velem, gondosan, szeretettel ápol, Imre fiam itt van a szomszédomban, ő is és felesége is sűrűn jönnek. Van 6 unokám, 12 dédunokám. Mindnyájan szeretettel vesznek körül.

Második kérdésem: Ha jönne egy jótündér és azt kérdezné: mi a 3 kívánsága a 100-dik születésnapján? Mit mondana? Az első válasz azonnal megszületett: Szeretnék elmenni a templomba, ha bírnék. A második kívánságom, hogy adja meg a jó Isten, hogy amíg élek, ne haljon meg egy gyermekem se. Ekkor elmondta, hogy amikor meghalt a kicsi fia, nagyon bánatos és szomorú volt. Egyszer volt egy látomása: a halott édesanyja karján ült a halott kisfia, és az édesanyja megvizsgálta, hogy ne szomorkodjon, mert a kisfia nála van. Ezután kezdett csak belenyugodni a fájdalomába. A harmadik kívánság kicsit nehezen született meg. De végül is azt kérné, hogy szeretetei mindnyájan legyenek ott a születésnapján.

Utolsó kérdésem volt: Meddig szeretne élni? - Ameddig a jó Isten akarja - mondta.

Ez volt Mariska néni 100 éves hosszú, nehéz életének rövid története. Megélt két világháborút, két nagy járványt és egy forradalmat. Újra kellett kezdeni a semmiből, amikor az öröklött és gondosan megtartott vagyonukat mind elvesztették.

De ő soha sem veszítette el a hitét, életének fő parancsa volt: Imádkozzál és dolgozzál, szeresd a tizedet és felebarátaidat, még akkor is, ha azok ellenségeid. Ez a Biblia szerint is az élet fő parancsolata, ő úgy élt, hogy ezt megtartotta.

Isten áldja további életét, adjon neki erőt, egészséget szerettei körében.

Császárné Gyuricza Éva

Endrőd néprajza

Rendező: Szondi István

Tisztelt Olvasó!

A helyi lakosság sok régi családi iratot őriz, meleg szeretettel emlékezve őseikre. A családi levéltárak iratai között sokszor bújnak meg a száz, vagy több száz éves iratok. Így őrződött meg a Fülöp családnál elődjük, Szilágyi Pál földműves-tanító iskolai szépirói íve, melynek hátoldalán a Magyar Országról című, versbe szedett leírását olvashatjuk.

„Gyakorlás

Hit nélkül lehetetlen Isten előtt kedvesnek lenni, mert az Istenhez járulónak hinnie kell, hogy vagyon Isten, ki megjutalmazza azokat, kik őt keresik.

Valamint a test lélek nélkül holt, úgy a hit is cselekedetek nélkül megvan halva. Cselekedj tehát jót, bízzál és hidj Istenben. Boldog ember, ki Isten nevébe veti bizodalját és nem ügyelt a kevélyekre, és azokra, kik hazudságra elhajlanak. Az igazak várakozása örömmé válik de a gonoszok reménysége elenyészik. Krisztus háznépe vagyunk, ha a bizodalmat és a dicsőségnek reménységét mindvégig erősen megtartjuk. Mondja a Szentlélek. A milly fogékony az ifjú kebel minden szép és nemes iránt épen oly könnyen enged az a vétek benyomásainak is. Kerüld azért a gonoszok társaságát mely lassúbb hatású de annál bizonyosabb mérgét izlést ingerlő italban nyújtja s jaj neked ha a méregpoharat kiürítéd, elzártad magad előtt a földi a mennyei boldogságot. Ifjú korod napjait folytonos munkában tölcse, mert a henyelés óráiban jönnek el a kísértetek melyek nyájas arczzal s hízelgő szavakkal észrevétlenül csábítanak bűnre, hogy a veszély

Írta Szilágyi Pál Endrődön 1855/6-ik évnek második felében

Magyar Országról

1. Azon országnak melyben mi lakunk neve Magyar ország észak felől nagy hegyek Kerítik s délről Török ország, és ha dél nyugatra megy az ember fel tűnik az adriai tenger.
2. Hazánknak egy részét északra hegyek Borítják mindenütt melyek közt a lég ugyan Tiszta s jó de a nap gyengén süt ott nyáron át és ha esik sokszor s a hűvös ég alatt nem terem a bor.
3. Az ország belső és déli részei síkságokból Alnak, melyeken a fák sok szép és Nemes gyümölcselel kínálnak, búza legtöbb Rizs is terem elég, de néhol mocsártól bűdös a lég.

4. Folyóink közt legnagyobb a Duna, Azután a Tisza azt gőzösök járák s ennek Vizét pedig magyar ember issza s ez keletről Amaz nyugatról jön majd fordulván Megy délre mind a kettő.

5. A többi folyók valamennyimi E kettőbe folynak pedig

Folyók honunkban mindenhol Dunántúl Van egy rengeteg erdő bakony és két tó Balaton fertő.

6. Magyar ország lakói sok félek, magyarok Németek, horvátok, görögök, Zsidók s más féle Felekezetek. Oláh, cigány meg néhány francia Olasz Török mind e honnak fia.

7. A lakosok legnagyobb részének vallása Római a többi görög vagy pedig helvét Agotai a Zsidó és görög nem keresztény de Hiszi ám hogy egy az Isteni lény.

8. Országunkban két fő város vagyon Ugy mint Buda és Pest, sokat lehetne Róluk mondani szépet dicséretet de az Ilyen városokat elébb látni kell nem rajzolni Gyenge eszközökkel.

9. Itt csupán csak ezeket jegyezzük meg Hogy a Duna mellett egymásnak szemközt A hon közepén foglalnak nagy helyet Pesten ál a sok gyönyörű szép lak, mindeniken Három négy sor ablak.

10. Budán a várban feldíszlik a Mátyás Király palotája ott lakik a kormányzó s Ott ragyog az ország koronája a Szent Gellért Hegyének leg tetején csillag vizsgáló torony ál büszkén.

11. Nyugatra nem messze a határtól partján a Dunának Esik Pozsony honnan a hon atyáink már sok Törvényt hozának a Király is ottan nyert Koronát a híd egy szép kies erdőbe viszen át.

12. Keleti részén a nagy Debreczeny S Észak felől Kassa dél tájon Tömösvár Hazánk három jelessebb várossa mező városaink Közt pedig Kecskemét a leg nagyobb Fák szépitik környékét.

Vége Áld meg Isten e hazát

Írta Szilágyi Pál

Endrődön 1868 Mártius 8-ikán.

(Az idézett szövegben meghagytam az eredeti helyesírást és elválasztást. - A szerk.)

A „gyomaendrődi galamb” fajta kiállítás

2006. szeptember 3-án, az Endrődi Tájháza és Helytörténeti Gyűjtemény udvarán fajtabemutatóval egybekötött kiállítást rendezett a Gyomaendrődi Galambtenyésztők Egyesülete. Kevesen tudják, hogy létezik egy házigalambfajta, melyet településünkön (pontosabban Gyomán) tenyésztett ki Forgács József galambász. Az 1965-1975 közötti időszakban kitenyésztett fajta bejegyzésre került a világ fajtái közé. A Forgács József által kitenyésztett tyúkgalamb nagyszerű tulajdonságai és kiváló hús hozama miatt elnyerte a bíráló bizottság elismerését. Sajnos a tenyésztőről nem sokat tudunk, és az általa kitenyésztett fajta - halála után majdhogynem kipusztult. Szerencsére a gyomaendrődi galambászok egy kis csoportja tudomására jutott a helyi fajta léte. Kemény és szívós keresés és visszanesemelés után sikerült egy új állományt kitenyésztetni a Forgács József által tenyésztett fajtából. A helyi galambászok e csoportja ráállt ennek a fajtának a tenyésztésére. Az ő munkájuk gyümölcset tekinthetnek meg a kiállításra idelátogatók. A gyomaendrődi galambfajta hivatalos bejegyzett fajta neve: MARGYAR AUTOSEXTÜKGALAMB.

„A fajta főbb jellemzői: Tyúkidomú, hajótest formájú, magas élénk vérmérsékletű, szelíd természetű galamb. Mellét emelten hordja, faroktartása tyúkidomú.” (idézet Krammer Ferenc bíráló elnöktől 1975-ből)

Az ablak teszi a házat

MŰANYAG AJTÓK,
ABLAKOK GYÁRTÁSA
EGYEDI MÉRETE IS.

5502 Gyomaendrőd,
Fő út 81/1
Tel/Fax: 66/386-328

Gyoma néprajza

Rendező: P. Szabó István

BARTÓK BÉLA NÉPDALGYŰJTÉSE - KAPCSOLATAI GYOMÁN ÉS ENDRÖDÖN

Bartók Béla születésének 125. évfordulóján országsszerte, így városunkban is rendeztek, rendeznek hangversenyeket, megemlékezéseket a Bartók-émlékév jegyében. Az is köztudott, hogy Békés megyének kitüntetett helye van a zeneszerző életútjában és munkásságában.

1981-ben, Bartók századik születésnapjára Békéscsabán a Rózsa Ferenc Gimnázium kiadásában a Bibliotheca Bekesiensis sorozatban Csende Béla szerkesztésében megjelent egy tartalmas kis kötet, amely részletesen foglalkozott Bartók megyénkbeli kötődéseivel. Címe: „A népdalkutató Bartók Béla Békés, Arad és Bihar megyékben”. A családi kapcsolatokat Márai György tanulmányából, a népdalgyűjtés körülményeit a Csende Béla által ekkor még fellelt egykori énekesek, adatközlők, Bartóknak a megye hangversenyéletében való részvételét pedig Südy Ernőné Tevan Gizella visszaemlékezéseiből ismerhettük meg, az itt gyűjtött népdalokról Fasang Árpád adott a laikusok számára is érthető, de a szűken vett „szakma” szempontjából is értékes elemzéseket. A mostani évforduló alkalmából megérdemelt volna a remek kis könyv az ismételt megjelentetést, akár a határon átnyúló régiós együttműködés jegyében is, mint ahogy az eredeti kötet is hasonlóan készült, az Arad és Bihar megyei rész román szerzőkkel, az ottani Szocialista Nevelési és Művelődési Bizottság támogatásával, pedig hol volt még akkor az EU?!

Már Bartók is tudta, a zene nyelve nemzetközi, s a népzene még inkább az. Mint tarka szöttes szálai, úgy fonódnak egymásba a szomszédos népek dallamai, zenei motívumai. A XIX. sz. végének, s a XX. sz. elejének művészeti mozgalmak a népi motívumok, az egyedi, kézműves technikák újra felfedezését, az egyszerűség, tisztaság vágyát hozták felszínre a zenében csakúgy, mint a művészet más ágaiban. Hasonló mozgatórugói voltak Bartók és Kodály népdalgyűjtéseinek is, de ők a népi kultúrával való mélyebb, igazabb kapcsolatra vágytak, „csak tiszta forrásból” akartak meríteni, s később sem elégedtek meg saját műveikben a népi motívumoknak csupán díszítőelemként történő alkalmazásával. A valódi népdalok felgyűjtését kötelességnek, egyfajta leletmentésnek tekintette a két zeneszerző, amelynek a korábbi próbálkozásokkal ellentétben már megvolt a technikai feltétele is, a hang rögzítésére alkalmas vadoztatój találmány, a fonográf.

Kodály és Bartók 1906 tavaszán fűzték szorosabbra ismeretségüket. Kodály 1905-ös népzene-gyűjtésének híre, és a saját zongorakoncertjein játszott Liszt-művekben felfedezett, szervezően beépülő népi motívumok indították Bartókot arra, hogy maga is népdalokat gyűjtsön az értékmentés és a későbbi feldolgozás szándékával. Nővére már 1905-ben ezt írja egyik levelében nála vendégeskedő öccséről: „Béla bogarakat és magyar dalokat gyűjt.” Bartók is magasan képzett tanácsokkal, de a néprajz és a népzene-gyűjtés területén csak Kodálynak van tapasztalata. Elviszi hát újdonsült „harcostársát” a Néprajzi Társaságba, megismerteti a fonográf működésével, megosztja vele a Galánta környéki gyűjtés tapasztalatait, ellátja módszertani tanácsokkal. Még az év júliusában nekivágnak a munkának egy közös, az egész országra kiterjedő gyűjtési terv alapján. Kodály északnyugaton, a Zobor-vidéken folytatja a gyűjtést, míg Bartók délen és keleten, Békésből kiindulva.

Miért éppen Békés megye? Ahogy az említett könyv is írja, rokonai szálok fűzik ide. Anyai nagybátyja, Voit Lajos Csorváson, gr. Wenckheim Ferenc birtokán volt intéző. Szintén a Wenckheimek Békés megyei birtokain gazdatiszteskedett Bartók sógora, Erzsébet nővérének - akit a családban Elzának neveztek - férje, Oláh Tóth Emil, aki legtovább Vésztőn élt népes családjával, de hosszú szolgálata alatt a kiterjedt Wenckheim-uradalom más majorjaiban, Sziádon, Kertmepusztán, Dobozon a Rudolf-majorban, a Pusztaföldvár melletti Szöllőpusztán is megfordult. Bartók Békés megyei gyűjtései döntően ezekhez a helysegekhez kapcsolódnak, de alkalma nyílt sógora kapcsolataira, ismeretségeire építve a szomszédos településeken és birtokokon is gyűjtteni.

1906 decemberében már közre is adják Kodállal közös gyűjtésük eredményét „Magyar népdalok énekhangra, zongorakísérettel” címen. A vékony kis füzet gyér visszhangot kelt, de ez nem veszi el a kedvüket. A gyűjteménybe felvett 10-10 dalból Bartók anyagában 8 dal képviseli megyénket. Gyűjtéseinek később is

kedvelt helyszíne maradt Békés megye. Hosszabb-rövidebb időt majdnem minden évben töltött itt, többnyire nyár végén, ősz elején és karácsony táján. Ifj. Bartók Béla részletes feljegyzései alapján rekonstruálhatóak itteni látogatásai. 1906-tól 1940-es emigrációjáig az általa gyűjtött, ma a Néprajzi Múzeumban és a MTA Zenetudományi Intézete Népzenei Kutatócsoportja által őrzött Békés megyei dalok és dallamok száma Fasang Árpád összesítése szerint mintegy 750-800-ra tehető. Az egyes dalok gyűjtésének helyszíneit a jegyzékek alapján nehezen azonosíthatók. Bartók feljegyzéseiben mindig szerepel a hely szűkebb meghatározása is: pl. Vésztő, Kertmepusztá, vagy Békés-Gyula, Benke-major, stb. Gyulán 169, Dobozon 127, Vésztőn 89, Pusztaföldváron 4, Gyomán 3, Csorváson szintén 3 eredeti és más helyeken 32 megyeszerte ismert dalt gyűjtött össze.

Bartók a legjobb dalosokat a szokásos „fiatal leány”, „idősebb férfi” megjelöléseken túl név szerint is számon tartotta. Alljon itt nevük emlékeztetőül:

Borek András 40 éves, Békés-Gyula 1906
Csüli M. kanász 35 éves, Békés-Gyula 1906
Illés Panna 17-18 éves, Békés-Gyula
Szolnoki Lajos kocsis, Doboz 1906
Köteles Zsuzsi 16 éves, Doboz 1906
Luda Mátyás 40-50 éves, Békés-Gyula 1906
Nagy Erzsébet 17 éves, Vésztő 1916
K. Juhász Róza 15 éves, Vésztő 1917
Ókrós Róza 18 éves, Vésztő 1918
Kerekes Juliska 17 éves, Körösladány 1918
Bak Róza 19 éves, Körösladány 1918
Kis Mari 17 éves, Körösladány 1918
Farkasinszky Maca 19 éves, Endrőd 1926
Tímár Marcsa 19 éves, Endrőd 1926
Valuska Hermina 18 éves, Endrőd 1926

Szűkebb pátriánk szempontjából érdekes a 3 gyomai gyűjtés és a 3 ismert endrődi adatközlő. Utóbbiakról Vaszkó Irénke, a Tájház alapítója, vagy Szilágyiné Németh Eszter tudhat többet, ők még személyesen találkozhattak velük, s a családok is számos emléket őrizhetnek. Érdekes lenne a gyomai énekesek személyét is kideríteni. Sajnos, ma már csak a családi szájhagyományra támaszkodhatunk, de ezt sem szabad lebecsülni.

Gyomán Kner Imre felesége, Kulka Etus is próbálkozott népdalgyűjtéssel, de nagy bánatára kevés eredeti dallamot talált. Maga is zongoraművésznek készült, Bartók és Kodály tanítványa volt. Zsuzsa lányuk is zongoraművésznek készült, de a tanulmányait félbeszakította a vészorkorszak és a háború. Ő szintén Kodály-tanítvány volt, Bartók akkoriban már felhagyva a tanítással, csak koncertezéssel és zeneszerzéssel foglalkozott. Knerék leveleztek vele, ami túlmutat az egyszerű munkakapcsolaton. – A Bartók két operájának szövegkönyvét adó Balázs Béla művek: „A kékszakállú herceg vára” és a „Fából faragott királyfi” Kneréknél jelentek meg 1918-ban. – A levelek egymás kölcsönös nagyra becsüléséről, tisztelőiről tanúskodnak.

Bartók Béla Kner Imrének

1921. jan. 17.

Igen tisztelt Kner úr!

Fogadja hálás köszönetemet küldeményéért. Mondhatom, nagyon csodálkoztam, hogy ilyen súlyos időben képesek ilyen tökéletes dolgokat kihozni. Kérem elszomorodva gondoltam a legutóbb Bécsben megjelent kottáimra, amelyek valósággal csomagolópapírosra vannak nyomva.

Szeptember elején töltöttem néhány órát Gyomán; beszéltem a „városba”, egészen a templomig. Gondoltam is arra, hogy jó volna Önöket meglátogatni, de társaságban voltam, és nem akartam idegenekkel beállítani.

Sokszor üdvözlí mindkettőjüket
Bartók Béla

ENDRÖDI SZENT IMRE EGYHÁZKÖZSÉGÉRT KÖZHASZNÚ ALAPÍTVÁNY 5502 Gyomaendrőd, Fő út 1. Tel.: 66/283-940

2005. ÉVI KÖZHASZNÚSÁGI JELENTÉS

- I. Számviteli éves beszámoló a mellékelt csatolva.
- II. Az Alapítvány 2005-ben költségvetési támogatásban nem részesült.
- III. Az Alapítvány tevékenysége során a saját tőke 2005. évben 552.806,- Ft-tal növekedett.
- IV. Önkormányzati támogatás: 40.000,- Ft
NCA-pályázaton nyert 200.000,- Ft
APEH-től az Alapítvány részére felajánlott 1%: 302.645,- Ft.
- V. Tisztségviselők semmiféle juttatásban nem részesültek.
- VI. Közhasznúsági tevékenységről szóló tartalmi beszámoló.

2005-ben is a fő célkitűzés az alapítók szándékai szerint az endrői egyházi temetők karbantartása, valamint továbbra is fogadtuk a hunyai plébánia részére érkezett adományokat.

Alapítvány bevételei:

52 főtl adomány:	310.950,- Ft
Önkormányzat pályázati tám.:	40.000,- Ft
NCA-pályázat	200.000,- Ft
APEH-től az 1%:	302.645,- Ft
2004. évi kamat:	45.418,- Ft
Összesen:	899.013,- Ft

Kiadásaink:

1. 2 fő temetői munkás 6 és fél havi munkabér +járulék 40 %-a:	322.688,- Ft
2. Posta- és adminisztrációs költség:	4.583,- Ft
3. Farsangi vacsora terembérleti díja:	10.500,- Ft
4. Egyéb banki költség:	8.436,- Ft
Összesen:	346.207,- Ft

Kiadásaink

Bevételeink:	346.207,- Ft
Vagyonnövekedés:	899.013,- Ft
	552.806,- Ft

2004. évi maradvány:

Pénzvagyon növekedés:	591.970,- Ft
2005. dec. 31-i egyenleg:	552.806,- Ft
Befektetett tárgyi eszközök:	1.144.776,- Ft
Összesen:	336.000,- Ft
	1.480.776,- Ft

Az Alapítvány vagyona összesen:

Hunya:	58.850,- Ft
Endrőd:	1.085.926,- Ft
(tárgyi eszközök):	336.000,- Ft
Összesen:	1.480.776,- Ft

Tehát egyező a mérleg 21. sorával.

A kuratórium és a Hunyai Egyházközség képviselőinek jelenlévő tag-

jainak döntése alapján került a kamat szétosztásra.

Az Alapítvány vagyonát adományokból, azok kamataiból, pályázati támogatásból, az SZJA-ból felajánlott 1%-ból gyarapította. Kiadásait kizárólag az alapító okirat, illetve kuratóriumi döntés szerinti közhasznú célra, vagyis az egyházi temetők karbantartására fordította.

Köszönjük, hogy az Alapítvány tevékenységét munkájukkal évek óta segítik:

- Iványi László plébános úr és Ungvályi János a kuratóriumi tevékenységével,
- Balog Péter, a temetői munkások és munkák irányításával,
- Császárné Gyuricza Éva, a munkanélküliek alkalmazásával kapcsolatos ügyintézővel, és a pályázatok megírásával,
- Varjú László és családja, az Ambrózi házaspár, valamint az Oltár-egylet tagjai az egyházi vacsorák megrendezésével,
- Gyuriczáné Szabó Erzsébet, az adminisztráció végzésével.
- Köszönjük a Városunk c. folyóirat szerkesztőségének, hogy lehetőséget ad beszámolóink, felhívásaink megjelentetésére.

Külön köszönetet mondunk a Polgármesteri Hivatalnak a 2 fő közhasznú munkásért, pályázatunk támogatásáért és a Munkaügyi Központnak a 2 fő munkanélküli dolgozó bérének támogatásáért.

Köszönjük az NCA 200.000 forintos támogatását, de a késői elbírálás miatt ezt az összeget 2006-ban használjuk fel.

Végül, de nem utolsó sorban hálás szeretettel köszönjük nagylelkű támogatóink adományait, valamint az SZJA 1%-os felajánlásokat, amelyek lehetővé teszik alapítványunk folyamatos működését.

A beszámolót a kuratórium egyhangúlag elfogadta.

Gyomaendrőd, 2006. május 30.

Iványi László plébános, Szabó Zoltánné kuratórium elnöke
A hunyai egyházközség részéről: Hanyecz Vencelné

Az Endrői Szent Imre Egyházközségért Közhasznú Alapítványhoz 2005. október 4-én 302.645,- Ft érkezett az APEH-től az SZJA 1 % felajánlásokból.

Az összeget a temetői karbantartási munkák részbeni fedezetére használtuk fel.

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik úgy rendelkeztek, hogy támogatják céljainkat. Kérjük és várjuk a jövőben is felajánlásait, hiszen a temetők karbantartása mellett nagyon szükséges lenne templomunk belső felújítása. Erre a célra is várjuk adományokat és személyi jövedelemadójukból a felajánlható 1%-át.

Szabó Zoltánné kuratóriumi elnök,
Iványi László plébános, tb. kanonok

Házassági évforduló

50. házassági évfordulóját idén ünnepelte Szakálos Tibor és felesége Oláh Margit.

A Jó Isten segítse őket további életútjukon, akjon erőt, egészséget mindeketjüknek és családjuknak.

SPORT

Megyei II. osztály

tettünk.

VIII. 27. Gyomaendrőd - Békéscsaba MÁV 0:2
Megérdemelték a vendégek a 3 pontot.

Csak Lipták játéka dicsérhető.
Gyomaendrőd 1 1 3 5:9 4 pont.

2:0-ra legyőzték a gyengélkedő vacserokat. Csak Nagy és Kővágó dicsérhető Endrődről.
9 Gyomaendrőd 1, 2 3:5 3 pont

Gyomai eredmények: Megyei I. o.

VIII. 23. Gyoma Fc - Szabadkigyós 0:1

11. Gyoma Fc - - 1 0:1 0 pont

IX. 5. Gyomaendrőd VSE - Medgyesegyháza 2:2
Reális eredmény. Jó: Uhrin és Lipták.

VIII. 28. Szeghalom - Gyoma Fc 1:1

IX. 5. Gyoma Fc - Mezöhegyes 3:5

Jó: Karászi, Toldi, Szegedi, Werle.

10. Gyomaendrőd 1, 1, 2 5:7 4 pont

12. Gyoma Fc 1, 2, 2, 5:7 5 pont

IX. 10. Tarhos - Endrőd 2:0
Kezdő csatáraink miatt vesz-

Nem sok örömet szereztek a fiatalok.

HÍREK A KÁRPÁT-MEDENCÉBŐL

„... megmarad egy diadalmas erdélyi igazság: ez a föld egymás mellett... megtartja örökös tarka virágzásban a népeket, akik rajta és érette munkálkodnak.”

Kós Károly, 1925.

Hunyaiak Csíksomlyón

Erdélyben, ahol a csíksomlyói Boldogasszony oltalmazó karjában tartja az Istengyermekeket, amely búcsújáró hely évszázadok óta ifjúsági találkozót hirdetett. Az augusztus 23. és 27. között megrendezett eseménysorozaton jelen voltak a görög katolikus egyházmegegyék, az örmény, valamint a római katolikus egyházmegegyék fiataljai. Érkeztek résztvevők Kárpátaljáról, Ausztriából, Olaszországból, Magyarországról. Románia minden szegletéből fiatalok keltek útra, hogy részt vegyenek Isten és ember találkozásának színterén, népünk összetartozásának jelképeként.

Mikor mi hunyiaiak megérkeztünk meglepődünk, hogy mennyi fiatal van jelen a templomban ahol gitárzene és hirdetések hangoztak el. Nem tudtuk, hogy most van az ifjúsági találkozó, csak misét akartunk hallgatni, mivel vasárnap volt. Annál nagyobb volt a meglepetés, hogy fiatalok átadták a helyüket nekünk idősebbeknek, nagylelkű szeretetüket és segítőkészségüket tapasztaltuk meg.

Két nyelven szólt a szentmise és a hosszú nyúlt szentbeszéd miatt is fegyelmet viselkedtek a fiatalok. A plébános hangsúlyozta a sok nehézséget, amelyben élünk, a közösség vállalást, hogyan kell egymásért áldozatot hozni, mert ez az értelme annak,

hogy tartozunk valahová, amely megvéd és megtart bennünket. Tudunk-e mindenkinek embertársa, testvére lenni, akik számadással tartozunk minden emberért, határon innen és túl, az egymás mellett élő népek kiengesztelődését elősegíteni. A 2009-ben megrendezésre kerülő Gyulafehérvári főegyházmegegye fennállásának ezeréves jubileumi ünnepségére készülő egyház e rendezvénye is része az összefogásnak.

A találkozón mintegy kétezeröttszázan vettek részt, igazi élmény volt számunkra, hogy ott lehettünk.

Hanyecz Vencelné

Őszi kikelet kertésze

Mikor sírásra fordul a természet öröme és sárgult levelek gyászanyája lesz az erdő, mező, én mindig új tavaszt látok előttörtetni az emberedök rengetegéből. Mikor a nagy természetben minden a vég felé siet, kikelet támad a kihalt iskolákban, s az emberi lélek megújulásának tavaszát látjuk gyümölcsözhöz virágaival.

Ez őszi kikelet lángoló szívű kertésze te vagy: magyar tanító.

Az a tanító, kire magyar népünk gyermekeinek lelke bízott; az a kertész, ki gyermeki szívekben, a jövőndő e termékeny televényében szántogat arany barázdákat, hogy a jövő csiráját elhintegesse, lelke melegével melengesse, szíve vérével öntözze és jókedvűnek sugaraival éltesse. Gyermeki lelkeket formál az ő lelkére. Beleírja hitét, bele minden örömet és erősségét. Az ő anyaga a gyermek lelke, mely maga egy egész jövőndő. Éppen azért a tanítói lélekben élnie kell egy szebb, boldogabb magyar jövőndő hitének, mert az iskola a jövőndő műhelye. Tehát vigyázz, édes magyar népem! Vigyázz erre a kertészre! A tisztelt és a megbecsülést éljen lelkedben, mikor tanítóról van szó. Vigyázz, hogy mindig derűs legyen tanítód arca, hogy mindig tele legyen a szíve jó kedvvel, mert csak így tudja gyermekek lelkét s vele együtt a jó-

vendőt vidámmá, derültté és napsugarassá tenni. Csak napsugárban szép az élet. Csak ott lehet haladásról, fejlődésről szó, hol öröm van. Hisz kacagó napsugár, vidám madárral között nyílnak a virágok, és csak a tavasz örömei teszik biztossá a nyár termékenységét.

De ha a tanítónak minden percét a megélhetés nehézségei kötik le, s ha a 10%-kos fizetéscsökkentéssel az állam is idegességében azt a fonalat tépi, amelyik legvékonyabb, akkor ne csodálkozzunk, ha a tanító szívében az élet keserűségével, homlokán a gondok felhőjével lép a gyermekek közé. Akkor ne csodálkozzunk, ha a gyermek tanítójának édes szavait is keserű ostyákban kapja és nem örömmel, de fájdalommal lesz teleírva ártatlan szíve s kicsiny lelke már korán magára ölti az élet haragját, mit tanítójának arcára a sors mostohasága nyomott.

Láthatjuk tehát, hogy mily fontossággal bír a gyermekekre, a jövőndő tavaszára az, hogy a tanító milyen anyagi körülmények között él.

Az a súlyos kereszt, mellyel Isten próbára tette sokat szenvedett magyar népünket, vele együtt próbára tette a magyar tanító ragaszkodását is népéhez. Az önzetlen kötelességérzet odaállította, mint a magyar kultúra őrtállóját a magyar jövőndőnek, a magyar

iskolának a közepére, hogy e csillagatlan magyar jelen sötét éjszakájában világosságot gyújtson magyar gyermekek lelkében, hogy ezek fénye mellett új hitet, új életért meríthessünk egy újabb ezredévhez.

Drága magyar népem! Tudod-e mit jelent ez: magyar iskola? Bizony nem tudod, mert ha tudnád, nem volna lelked olyan borongós, elállna szíved vérzése, s nem néznél olyan csüggedt reménytelenséggel magad elé. Temető van – látom – temető van a te szívedben, hová az annyiszor meggyászolt múltat temetted. Nem mersz már előre nézni, elretent ettől a jelen reménytelensége. Ne essél kétségbe én elárvult népem! Amit te keress se mersz: a magyar jövőndő, megmutatja neked a magyar tanító. Menj, keresd fel őt szerény otthonában, elvezet ő téged a jövő csarnokába: a magyar iskolába. És ezt mondja neked: Nézd e derült arcokat, nézd e hitet, büszkeséget, erőt sugárzó szemeket. Nézd, hogy fénylik! Hogy világít bele a szebb, boldogabb jövőndőbe. Bármily nagyot veszítettünk is, nincs még semmi veszve, mert ime megvannak legdrágább kincseink, akik jövőndőnek nekünk: ezek a mi gyermekeink.

Dienes Izra tanító
(Megjelent a Gyomai Újság
1931. szept. 19-i számában)

ÖSSZEFOGLALÓ A HELYI KÖRNYEZETSZÉPÍTŐ VERSENYRŐL

Gyomaendrőd Város Képviselő-testülete hagyományteremtő szándékkal 2006-ban utjára indította 'A tisztább és ápoltabb Gyomaendrődért' elnevezésű környezetvédelmi versenyt. A verseny lehetőséget adott arra, hogy azok a lakosok, akik szűkebb lakóhelyük szébbé tételére időt, pénzt, fáradságot áldoznak, megmérettethessék magukat környezetvédelmi tevékenységükben.

A verseny célja elsősorban figyelemfelkeltés környezetünk szébbé tételére, a szép kialakítású, ápolat díszkertek, zöldfelületek felkutatása, jó példaként való bemutatása és elismerése, amellyel a kulturált településkép alakítására ösztönözzük a lakosokat.

A versenyfelhívás és a jelentkezési lap megtalálható volt a Gyomaendrőd-i Híradó májusi számában és a város honlapján. A nevezésre 2006. június 30-ig volt lehetőség.

Magánházak, családi házak környezetvédelmi kategóriájában 18 nevezés érkezett.

A kertek rendkívül változatosak voltak: a zsűri találkozhatott hagyományosan kialakított virágos- és gyümölcsöskert együttesével, vagy olyan kertekkel, amelyeknél a tájkertészeti megoldások érvényesültek jobban. Ahol lehetőség volt rá, sok esetben a közterületet is beültették a lakosok cserjékkel, évelőkkel, egyházi virágokkal, mintha a kertekbe hívogatnák az arra látogatókat.

Az otthonok kisebb-nagyobb területű környezete mind kivétel nélkül szépen gondozott, tiszta és virágokkal tarkított volt. A kertekben tükröződött a növények iránti szeretet, gondoskodás, és a rengeteg munka, amellyel fenntartják az ápoltságot.

Az ítéletmennyek virágosításának, környezetvédelmi tevékenységének megmérettetésére 7 nevezés érkezett.

A belső udvarok rendezettsége, tisztasága fogadta a zsűrit mindegyik helyen – szépen ápolat, nyírott gyepek, gondozott fák.... Volt, ahol a virágoskert szeliden mutatta be pompáját, és volt, ahol szinkavalkád tárult a bizottság elé. De itt is mindenhol érződött a kert iránti szeretet...

A legszebb virágos utca/utcarész kategóriában 2 nevezés érkezett.

Örömmel fogadtuk ezeket a nevezéseket is, sajnos, hogy nem jelentkezett több utca közössége a versenyre. A közterületeken, illetve a közhasználatra megnyitott területeken nyírott gyepek fogadta a zsűrit, a VI. kerületben a lakóközösség lombohullat és örökzöld fák, cserjék, valamint egyházi virágok ültetésével parkosított pihenőrészt hozott létre.

A zsűritagoknak lehetőségük volt arra, hogy a versenybe nem nevezett, de kiemelkedő környezetvédelmi tevékenységű versenybe ajánlott ingatlanok előtti közterületet, kertet is bírálják, illetve díjazzák. A bírálók által kiválasztott 5 családi ház környezetének mindegyikét ápolatn rendben tartják a tulajdonosok, valamint a kertekben több növény-különlegességgel is találkozhatott a zsűri.

A nevezett ingatlanok elbírálását 4 önkormányzati képviselő és 3 megbízott zsűritag végezte: Császárné Gyuricza Éva önk. képviselő, Hangya La-

josné önk. képviselő, Czibulka György önk. képviselő, Csányi István önk. képviselő, Szekeres Mihály vállalkozó, Fábián Lajos ügyvezető, Dobó Anita városi kertész.

A kertek, udvarok elbírálásának szempontjai a következők voltak:

- az ingatlan előtti közterület gondozottsága, parkosítása;
- hangulatos előkertek kialakítása;
- az épületek virágosítása, növényi díszítése;
- a parkosítás, virágosítás, környezetvédelmi tevékenység minősége és esztétikai hatása;
- házszámtábla állapota, esztétikus kivitelezése.

A zsűritagok együtt tekintették meg a kerteket 2006. július 30-ig. Nehéz volt a választás, de dönteni kellett – így végül az összesítésben a legmagasabb pontszámot elért kertek, udvarok, parkosított közterületek tekinthetők 2006. év legszebbjeinek.

A képviselő-testület a versenyen részt vevők jutalmazására összesen 210.000,- Ft összeget különített el a költségvetésben a zöldfelületi keretösszegekből.

1. A zsűri elismerése jeléül az utcakép kialakításáért emléklapot és cserepes dísznövényt kapott:

- a Kisréti utca Damjanich tér és Bajcsy-Zsilinszky E. utca közötti szakaszának lakóközössége (Kapcsolattartó: Bíró Gyuláné)

Ebben a kategóriában a zsűri az emléklap mellett emléktáblával jutalmazta a VI. kerület 540/A-E sz. ingatlanok lakóközösségét, a közhasználatra megnyitott terület kiemelkedő környezetvédelmi tevékenységéért, parkosításáért, gondozásáért.

2. A zsűri elismerése jeléül az intézmények udvarának környezetvédelmi tevékenységéért emléklapot és cserepes dísznövényt kapott:

- a Házi Gyermekorvosi és Sportorvosi Rendelő (Szabadság tér 2/2. int. vezető: dr. Katona Piroška)
- a Gondozási Központ 2. sz. Idősek Klubja (Fő út 66. Kapcsolattartó: Palercsik Vincéné)
- a Rózsakert Idősek Otthona (Blaha Lujza utca 2-6. Kapcsolattartó: Csaba Jánosné)

2006. évben a zsűri különdíját és a jutalmaként megállapított 10 000,- Ft-os vásárlási utalványt a Bethlen Gábor Szakképző Iskola és Kollégium (Hősök útja 40.) érdemelte ki.

Harmadik helyezést ért el a Százszorszép Óvoda (Kossuth Lajos út 7.). A harmadik helyezett jutalma az emléklap mellett egy 20.000,- Ft-os vásárlási utalvány, valamint egy emléktábla.

A Szociális Bérletkiosztó lakóközössége (Endrődi út 5-7.) második helyezést ért el a versenyen. Jutalma az emléklap mellett egy 25 000,- Ft-os vásárlási utalvány és egy emléktábla.

2006. évben a legszebb virágos közintézmény kategória győztese a Gyoma Református Szeretethotthon (Fő út 171.) Az első helyezett ajándéka az emléklap mellett egy 30 000,- Ft-os vásárlási utalvány és az elért eredményt megőrző emléktábla.

3. A zsűri elismerése jeléül a családi otthon, magánház kertalakításáért emléklapot és cserepes dísznövényt kapott:

- Bere József (Kossuth L. út 58.)
- Dinya Zoltán (Selyem út 76.)
- Ifj. Dinya Zoltán (Selyem út 77.)
- Gellai László (Tamási Áron utca 4.)
- Icsa Imre (Gárdonyi Géza utca 57.)
- Ifjúsági lakótelep 5. sz. lakóközössége, kapcsolattartó Mándi Imréné
- Mastala Istvánné (Arany János utca 5.)
- Molnár István (Széchenyi István utca 25.)
- Molnár Sándor (Mikszáth Kálmán utca 46.)
- Papp Sándor (Kacsóh Pongrác utca 3.)
- Dr. Schmidt Péter (Jókai Mór utca 10.)
- Szmolnik János (Gyóni Géza utca 38/1.)
- Tímár Mihály (Petőfi Sándor utca 25.)
- Tóth Péterné (Endrődi út 8.)
- Uhrin Miklós (Selyem út 118.)
- Valuska Lajos (Fő út 146.)
- Zsíros Károly (Eötvös utca 9/1.)

A versenybe nem nevezett, de kiemelkedő környezetvédelmi tevékenységéért a versenybe ajánlott ingatlanok közül emléklapot és 5000,- Ft-os vásárlási utalványt kapott Liszka Imre és családja (Selyem út 53.).

2006. évben a zsűri különdíját és a jutalmaként megállapított 10 000,- Ft-os vásárlási utalványt Nagy Pál és családja (Ugari út 26.) érdemelte ki. A

Holtversenyben harmadik helyezést ért el Gyuricza Edit és családja (Hantoskerti utca 14.), valamint Szujó Zoltán és családja (Széchenyi István utca 15.). A harmadik helyezett jutalma az emléklap és -fotó mellett 10000 -10000,- Ft-os vásárlási utalvány.

A legszebb virágos magánház kategória második helyezettje Varjúné Kovács Edit és családja (Hősök útja 20.). A második helyezett jutalma az emléklap és -fotó mellett egy 15 000,- Ft-os vásárlási utalvány.

2006. évben a legszebb virágos magánház kategória győztese Némethné Bukva Magdolna és családja (Toronyi utca 35.) Az első helyezett ajándéka az emléklap és -fotó mellett egy 20 000,- Ft-os vásárlási utalvány.

A vásárlási utalványok a gyomaendrőd Agri Aruházban (Fő út 15.) vagy a Gazda Aruházban (Pásztor János utca 39.) válthatók be, és kertgondozással kapcsolatos kiadásokra fordíthatók.

Mindenkinek gratulálunk, aki a versenyen megmérettette az általa formált kertjét, környezetét.

GYEREKEKNEK

Mesék, versek...

Bukva Csilla versei

Intelem fiataloknak

Ne csak ezidőtájt
Jussanak eszünkbe,
Hány idős ember él
Épp a közelünkben?!

Akiknek napjait
Tán megszépíthetnénk,
Ha rájuk kicsivel
Több időt szentelnénk.

Talán csak egy jó szó,
Apró figyelmesség,
Vagy megsimogatni
Aszott, eres kezét,

Együttérezni, ha
Fáj neki az élet,
Ha már sok-sok álma
Régen semmivé lett,

Ha így teszünk, majdan
még visszaadhatják,
Szébbé tehetik az
Életünk alkonyát.

Idősek napjára

Egy szál virág helyett
Nyújtom át a versem,
Köszönöm, mit tőlük
Kapott nemzedékem.

Nagy-nagy tisztelettel
Ünnepeljük őket,
Értünk is megfáradt,
Régi nemzedéket.

Átélték háborút,
Sok álmatlan éjet,
Am lelkük derűs volt,
Erős hitük védett.

Miként idős gazda
Ültet kis diófát,
Róla viszont termést
Unokájának vár,

Ők is elültették
Szívükbe a reményt,
Munkájuk gyümölcse
Később bár, de beér.

És valóban így lett,
Nekünk ma már könnyebb,
Hála legyen érte
Az időseinknek!

Az állatok világnapjára

Gond tán? Inkább öröm
Kinek van állata.
Lelki vigasz, gyógyír
Keves társasága.

Lehet kutyus, cica
Pompázó halacszkák,
Kalitkában madár,
Menny trillázza dalát

Sajnos nincs állatod?
Legyen tiéd, mit látsz.
Mezón őzek, nyuszi,
Felröppenő fácán.

Tarkálló pillangók
Integeinek feléd,
Némán énekelve
A Lét dicséretét.

Szorgos hangyák, méhek
Azt sugallják néked,
Nélkülük nem teljes
Az emberi élet.

Tiszteld hát őket mind,
Társainkként élnek,
Miattad ne legyen
Részük szenvedésben.

FELHÍVÁS JÓTÉKONY CÉLÚ ADAKOZÁSRA

A Templomos Lovagrend Tiszántúli Komtúria, a Templárius Alapítvány, az Élet-másokért Egyesület, a helyi kereszténydemokraták és a Karitás Gyomaendrődi csoportja idén újra megrendezi a

V. „SEGÍTSÜNK A RÁSZORULÓ GYERMEKEKENEK!”
játékony célú adakozását. Terveink szerint 200 családot, közel 500 gyermeket szeretnénk ebben az esztendőben is megajándékozni a nagylelkű segítségnek köszönhetően.

Helyei: Szt. Imre Katolikus Templom
(Gyomaendrőd – Endrődi városrész)

- Ideje: Endrőd, 2006. december 15. péntek de. 10. 00 – óra
- Budapest, 2006. december 16. szombat

Gyűjtünk: tartós élelmiszert, írószert, játékokat, könyveket, fogkeféket, fogkrémeket, szappant, konzerveket, törölközőket, plédeket, számítógépet nyomtatóval és minden olyan dolgot, aminek egy gyermek örülhet!
Ruhát nem gyűjtünk!

Keresünk olyan védnököket, akik nagyobb adománnyal és hozzájárulással támogatja a gyűjtésünket.

A felajánlásokat a következő címre várjuk:

Szt. Imre Róm. Kat. Plébánia Hivatal
5502 Gyomaendrőd, Fő u.1. sz.

Aki anyagilag szeretne segíteni, az a következő címen teheti meg:

Számla számunk: Templárius Alapítvány Endrőd és Vidéke
Takarékszövetkezet 53200015-11060273

Köszönettel:
Fr. Ungvölgyi János
Commendator

Köszöntő az Idősek Világnapján

Az Idősek Világnapján mindannyian azokat köszöntjük, akik bölcsességükkel, tapasztalatukkal utat mutatnak a fiatalabbaknak. Ők azok, akikről tanulhatunk, akikre felnézünk, hiszen kitartásuk, szeretetük végigkíséri életünket. Ki ne érezte volna már egy ráncos kéz szívébe markoló melegségét, egy nagyszülő megnyugtató pillantását vagy egy örömteli mosolyt sikereink láttán.

Ez a világnap akkor lehet igazi tisztelgés, ha azok, akiket ünnepeink mindig érzik a támaszt, a segítséget, a törődést. Azt, hogy mindig mellettük vagyunk, nem hagyjuk őket magukra, számíthatnak ránk életük legnehezebb időszakában is. Akkor is, amikor a boltban vásárolnak, akkor is ha megbetegednek és akkor is amikor már nem tudnak úgy dolgozni, mint régen. Tudniuk kell, hogy figyelünk rájuk, hiszen az általuk létrehozott értékek, hagyományok bennünk is élnek és mi is ezt adjuk tovább az utánunk következő generációnak. Így örökítjük tovább a múlt bölcsességét.

A mi feladatunk, hogy idős embertársaink számára biztosítsuk az öregkorhoz méltó derűs életet. Nem engedhetjük, hogy hosszú évek kemény munkája után veszélybe kerüljön a biztos megélhetés és bizonytalanná váljon a jövőjük. Meg kell kapniuk azt az anyagi és erkölcsi támogatást, amelyet megérdemelnek és ami elengedhetetlen az örömteli élethez. Egy nemzet akkor lehet igazán erős és sikeres, ha megbecsüli idős embertársait, akiknek kitartó munkájára, élettapasztalatára épülhet a jövő, hiszen „egy nemzet jövője a bölcsék megbecsülésének függvénye”.

Köszönettel tartozunk a hosszú évek alatt végzett becsületes munkáért és jó egészséget, tartalmas, boldog életet kívánunk minden idős embertársunknak!

Tisztelettel:
Domokos László
országgyűlési képviselő

Fiatalokról fiataloknak

Az 1956-os forradalom

Részletek Molnár Léna 8. osztályos tanuló dolgozatából

Most következze a dolgozat azon része, amely az endródi eseményeket írja le, különös figyelemmel a dédnagyapa, Dienes Izra endródi tanító szerepére:

Dédnagyapám, Dienes Izra 1900. február 7-én született Székelyföldön, a Háromszék vármegyében található Ikafalván... A dunántúli csurgói tanítóképzőben is tanult, mivel szülei elköltöztek Erdélyből...1929-től Endrődön dolgozott. Dédnagyapám nagyon aktív, dinamikus egyéniség volt, igazi néptanító. Jól ismerte az ott élők helyzetét, megpróbált segíteni szegénységükön, nehézségeiken. Aktív tagja volt a Hangya Szövetkezettnek. Tejszövetkezet hozott létre az egyik tanyaközpontban Oregyszőlőn, ahol tanított. Az ő jóvoltából artézi kutat fúrtak, hogy jobb ivóvíze legyen a lakosoknak. Jól ismerték ott az emberek.

Dédnagyapám aktívan bekapcsolódott a közéletbe, támogatta a földosztást, segítette a zeneiskola létrejöttét Békéstarhoson, ahol a tehetséges falusi gyerekek zenelépészt végezték. Eredményesen tanított. Nem lépett be a Kommunista Pártba, mert voltak fenntartásai. Különösen nem értett egyet a kiméletlen osztályharcral, hiányolta a nemzeti értékek megőrzését. Megfontolt ember volt, de véleményét olykor kinyilvánította. Így például Sztálin halálát követően a tanterületi gyűlésen, mikor már szabadon mertek szólni, azt mondta, hogy Sztálin messze volt, nekik a „Sztálin-fiókok” ártottak. Tanítványai körében is népszerű volt.

1956. október 25-én Koloh Imre, a község párttitkára behívatta a Hazafias Népfront helyi titkárát, Márton Gábort magához. „Tegyük valamit, mert az országban nagy a feledülés!” – mondta. Megkérte, hogy a Piacfény mondjon beszédet. Végül felve, hogy szabadulnak az indulatok a gyűlést a tanácsházán tartották meg. Valamennyi párt és szervezet 10-20 küldöttet delegálhatott, kb. 200-an lehettek a teremben. Elhangzott a beszéd és megválasztották a község új vezetőségét, amelyben a kommunisták voltak többségben. Ez egy vasárnap nap volt, később 100-nál is több ember tödült be a terembe, miséről jövet. Új választást követeltek. Dédnagyapám például keveselte a parasztság képviselőjét. Így aztán új vezetőség alakult: a tanácselnök Vaszkó Mihály lett, ő 1944-ben az Ideiglenes Nemzetgyűlés kigazdapárti vezetője volt. A végrehajtóbizottság titkára Ugrin Vendel ügyvéd lett. A kuláknak minősített Ugrin családból származott. Dienes Izra lett a rendőrkapitány, a helyettese Lesniczky József.

Dédnagyapám, mint rendőrkapitány megszervezte a Nemzetőrséget. Mindent elkövetett, hogy ne szabaduljanak el az indulatok, ne hordják szét a szövetkezeti vagyont. Katonás rendet tartott a községben. Megakadályozott minden énbíráskodást, tettelegességet. Senkit nem engedett bántani. A községben dolgozó rendőrök is megmaradtak beosztásukban.

Megtörlés és rehabilitáció

Dédnagyapám Nagy Imre kormánya mellett cselekedett az endródi forradalmi bizottság tagjaként. Az oklevéllel, diplomával rendelkező emberek – a háború előtt – ha katonák voltak, tisztí rangot kaptak. Ha behívták őket, főhadnagyi rangjuk volt.

A Nagy Imre korány megbuktatása után a Munkás-Paraszt Forradalmi Kormányt nevezett Kádár kormány azt ígerte, hogy akik leteszik a fegyvert, vagy lemondanak forradalmi tisztségükről, azoknak nem esik bántódásuk. Ekkor dédnagyapám azonnal meg is tette ezt. Ez november elején volt, egészen januárig nem is történt semmi. 1957 februárjában azonban letartóztatták Dienes Izrát. Az ÁVO-sok rettenetesen összeverték és Békéscsabára vitték a rendőrségre. Február 7-én házkutatást tartottak nála, fegyvert kerestek, de nem találtak. Családja nem tudott róla semmit. Lányának, Sárának és férjének adtak először hírt róla, ők azonnal

elmentek Endrődre, ahol beszéltek a párttitkárral, Koloh Imrével és az igazgatóval, Borbély Sándorral. Egyikük sem tudta megmondani, miért tartóztatták le Dienes Izrát.

Nagyapám (Molnár Lajos) gyermekkori ismerőse volt az ÁVO-sok rendőrpáncsnoka, így eljuthatott Békéscsabára, találkozhatott apósával. Még akkor is látta a verés szörnyű nyomait. Ezután nagyszüleim ügyvédet fogadtak. Ekkor tudták meg, hogy igazgatással vádolják őt.

Ha valaki kiszabadult a börtönből, az értesítette a körülötte lévő börtöntársak hozzátartozóit, persze név és cím nélkül, így tudták meg, hogy dédnagyapám a gyulai börtönbe vitték. Ezután március vége, április eleje környékén kerülhetett Kistarcsára az internálótáborba – közbiztonsági őrizetbe. Ez azt a reményt keltette, hogy talán nem kerül bíróság elé, nem ítélik el. Innen már irhatott levelet, és havonta egyszer meg lehetett látogatni. A Nagymamám is volt bent egyszer: „Szörnyű hely volt. Sorban álltunk a bejutásért, míg bejutottunk egy nagy, rideg, csunya terembe. Középen sűrű dróthálóval elválasztva egyik oldalon a látogatók, másik oldalon az őrizetes állt. Egymástól semmi sem választotta el a látogatókat, sem a bentlévőket. Egymás szavaitól, a kialakult nagy zajtól alig érthettünk valamit egymás szavaiból. Természetesen vele volt a terem vigyázó örökkel. Úgy emlékszem 10 vagy 15 állhatott rendelkezésünkre, nagyon rossz hatással volt rám. Sok ismerős hozzátartozóval találkoztam az ország különböző részeiből.” Innen is ha kiszabadult valaki, írt dédnagyapám feleségének. Ezekből követhető volt, hogy áprilisban többen jöttek haza. Augusztusban jött a hír, hogy dédnagyapám újra Gyulán van börtönben, és gyógyszerre van szüksége.

Közben a családnak el kellett költöznie Endrődről, mert azt hallották, így kiengedik dédnagyapám... Júliusban át is költözött a család: dédnagyapám felesége és 10 éves kislánya. Ezután került Dienes Izra Gyulára. Az ügyésztől kellett engedélyt kérni a látogatásra, aki megjegyezte, hogy a családnak el kellene költöznie Endrődről. Ekkor nagymamám megjegyezte, hogy már el is költöztek Debrecenbe, az ügyész így válaszolt: „Akkor Dienes Izra mehét haza.” „A lányom és vejem szabadított ki” – emlegette mindig dédnagyapám.

Dienes Izra tehát új otthonába hazatért. Feleségének viszont szeptemberben el kellett foglalnia új állását Hajdúnánás tanyaközpontjában, Tedején, Debrecentől 40 km-re. Magával vitte kislányukat, aki akkor alsó tagozatos volt. Dédnagyapám nagymamáméknál ebédel, segítette apukáját, aki akkor volt I. osztályos. Hétvégeken volt együtt családjával. Egy nap egy fekete autó jelent meg lakása előtt, erre lánya Imola is emlékezik. Az ezután történt eseményekről nincs sok információ, ...besűgőnek akarták beszervezni. Dédnagyapámnak elvei voltak, jelleme sem engedte meg, hogy ezt elvállalja. Valószínűleg akkor még nem tudhatta, hogy milyen következményei lesznek a visszautasításnak. Akkoriban 58-60 éves korban mehetek nyugdíjba az emberek. Állásából elbocsátották letartóztatásakor. Visszahelyezéséhez Munkaügyi Döntőbizottsághoz kellett fordulnia. Az ügyészségi vizsgálat megszűnt, ezért azt gondolta, állásába visszahelyezik. Akkoriban dédnagyapám igen gondterhelt volt, érezte, hogy helyzete fenyegetett a „fekete autó utasai” bizonyára megfenyegettek, amiért nem vállalta el a besűgást. Nem szívesen ment el Endrődre a döntőbizottsági tárgyalásra sem, ahol döbentel hallgatta az érdektelen tanú vádjait, melyek eltorzították a valóságot.

Mikor este haza érkezett Debrecenbe, megfélemlítve csak annyit mondott, hogy a szántóföldeken át, kerülő úton valósággal menekült a vonathoz, mert úgy érezte, újra letartóztatják, újból meggyötrik. O többet tudott, mint a családja, ők a jegyzőkönyvet se látták. Kislánya Imola ezután nagy-

szüleimhez költözött, hogy Debrecenben kezdhesse el felső tagozatos tanulmányait, dédnagyapám pedig gyakran járt ki Tedejre, feleségéhez.

Lánya és veje arra ösztönözték, hogy vállaljon munkát... Szabolcs megyében egy cigányiskolába fogadták volna. Megírták levelében, hogy senki nem akarja vállalni a cigány tanulókat tanítását, és ha ő vállalja, alkalmazza. Nagymamám el is ment a kinevezésért. A hivatalból kijött egy férfi – Kosza elvtárs – azt mondta, hogy hogy képzeli a dédnagyapám és a család, hogy alkalmaznak egy olyan embert, akinek vértől csöpög a keze? Ekkor nagymamám vitakozni kezdett a férfival, elmondta, hogy egy lövés nem dördült el, senkit nem bántott, neki köszönhető, hogy az indulatok nem szabadultak el.

Később Tedejen adminisztrátornak alkalmazták az állami gazdaságban. Itt a munkások nagyon megszerették, tisztelték, valószínűleg tudták róla, hogy büntetik, így sokszor megvendégelték egy fröccsel, kávéval. Ez sem volt kedvező számára... Nem tetszett, hogy egy volt „ellenforradalmár” népszerű a munkások között, ezért dédnagyapám felmondott. Hasonló sorsra jutott másik munkahelyén a Talajjavító Vállalatnál. Így többé nem dolgozott, 60 éves korában kapott szociális alapon valamennyi pénzt ez lett a nyugdíja.

A család újra együtt volt, Imola édesanyja a debreceni általános iskolában taníthattott.

A forradalmat ellenforradalomnak nyilvánították, az emberek lefogadták mi tilos, mi nem, és éltek tovább életüket. Dédnagyapám sem beszélt a múltrol, viszont azt megállapította, hogy a Rákosi rendszer után sokat javult a helyzet. Jobban éltek az emberek, a diktatúra enyhült. Lehetett útlevelet kapni, lehetett utazni keletre a környező szocialista országokba és nyugatra is. A legnagyobb tiltás a forradalomról való beszéd volt. Nagy Imre ugyanis nem volt hajlandó ellenforradalomnak tartani az 1956-os eseményeket, pedig kommunista volt. Ot kivégezték.

Kádár is tagja volt a Nagy Imre-kormányt és forradalomnak tartotta azt ami történt. Olyan kijelentése is volt, hogy saját testével fogja védeni az országot a szovjet tankok ellen. Mégis másként történt, később ő is másként beszélt és cselekedett.

Dédnagyapám tehát elismerte, hogy jobb lett az élet a forradalom után, de Kádárnak nem tudta megbocsátani azt, amit a fegyverletellel kapcsolatban mondott, azt, hogy nem mondott igazat. 1972-ben dédnagyapám elvesztette feleségét. Ezután egészségi állapota is megromlott. Néhány év múlva elment egyedül Erdélybe, hogy elbúcsúzzon szülőföldjétől Bejárta azokat a tájakat, falvakat, városokat, ahol barátai, rokonai éltek: Nagyvárad, Marosvásárhely, Brassó, Kézdivásárhely, Ikafalva.

Dédapám sokszor mondta viccesen, hogy neve azt jelenti: „Istennel küzdő”. Igaza volt, küzdelmes életét számomra leginkább ez az idézet juttatja eszembe:

„A szél kihívása ellen a fa gyökerével válaszol” (Ilyés Gyula)

1977. március 12-én halt meg Debrecenben.

Nem élte meg a rendszer bukását, és a szabadságharc forradalomnak nyilvánítását. Halála után 1991-ben posztumusz rehabilitálták és a Vértanúk Emlékére Ermet kaptak.

Az érmén olvasható:

„A magyar nép legjobbjai évszázadok óta küzdöttek – akár létük feloldozásával – az európai kultúra, civilizáció keleti bástyáin.”

Megkapta még a Posztumusz díszoklevelet:

DIENES IZRA

„Aki az 1956-os forradalom és szabadságharc alatt hősiessé kiállásával hitet tett a szabadság eszméje mellett. Fogadják hozzátartozói a haza és lakóhelye elismerését és köszönetét.

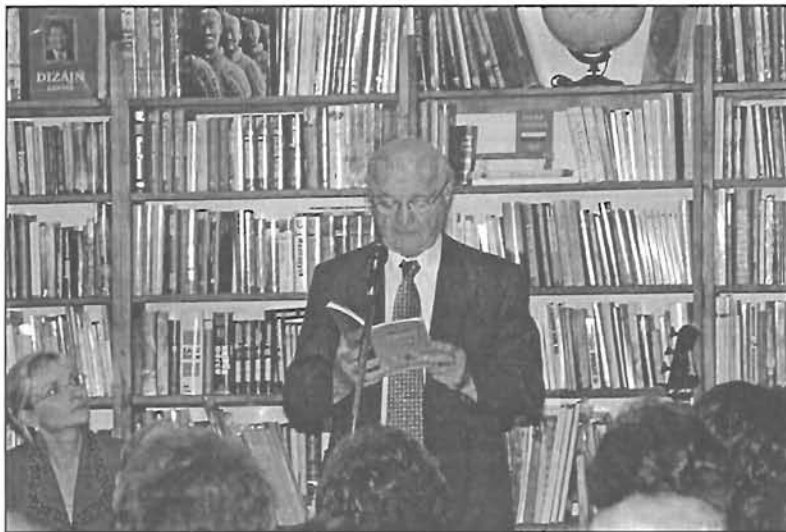
Gyula, 1991. október 23.

Tródmái oldal

„ÉN SZÍVEKET GYŰJTŐK”

Az OMart Könyvesbolt és Kulturális Műhely második születésnapját ünnepelte szeptember 15-én. A két év alatt hét tárlatot, két gyermekeknek szóló pályázatot és nyolc műsoros estét sikerült lebonyolítanunk. Lelkes közönségünk ez alkalommal Rávainé Farkas Éva változatos tájképeivel vártuk, s az est meghívott vendége a gyomai születésű Ceglédén élő, Szent Adalbert-emlékéremmel kitüntetett katolikus író, Mácz István volt, akivel Polányi Évi beszélgetett a gyökerekről, szülőföldről, családról, iskolákról, hivatásról, küldetésről és nem utolsósorban az írásról, a megjelent művekről.

A Gyomaendrődi Zenebarátok Kamarakórusa (Çecseiné Sárhegyi Nóri vezényletével) nyitotta a műsort. Szívmelengető érzés volt a közönség soraiból több felől felhangzó suttogás: de szép! A továbbiakban Turner Mariann és Szilágyi Zoltán színvonalas felolvasással, valamint törzsközönségünk kedvence, a Tűzmenedék Együttes (B. Molnár Albert, Oláh Gizella, Szilágyi Zoltán, Tóth Ferenc, Valuska Lajos) megzenésített versekkel színesítette a beszélgetést.

A címben szereplő idézet az író szájából hangzott el, és hallgatva felolvasását, tudatosult bennem: mi is szíveket igyekszünk gyűjteni. Lényegében azért alakítottuk könyvesboltunkat épp olyanra, amilyen, hogy szeressenek bejönni az emberek. Örömmel tapasztaljuk, hogy egyre többen térnek be hozzánk egy kis beszélgetésre, megpihenni a napi rohanásban, böngészni kicsit a könyvek között, újra és újra végignézni az épp látható kiállítást. Úgy érzem, születésnapi ünnepségünkről is mindannyian lélekben gazdagodva térhettünk haza.

Mert, hogy kétségem sincs afelől, hogy az író, az ember, a régi barát és osztálytárs közvetlen egyéniségével, szuggesztív előadásával és mélyen emberszerető gondolkodásmódjával újabb híveket, újabb szíveket gyűjtött magának ezen a meghitt estén. Az újság hasábjai nem adhatják vissza azt a rezgést, ami szívtől szívig áramlott a teremben, a szavak, a zene, az ünnepi hangulat, a hazai tájakat ábrázoló festmények légköre, az egymásért való izgulás, az adni, ajándékozni akarás boldogító érzése, a köszönöm a szépet és jót hálája a tekintetekben: mind-mind olyasmí, ami akkor, ott és együtt érte el a hatást. Szavakkal az ilyesmi nehezen érzékeltethető.

A továbbiakban inkább néhány szóban bemutatom Mácz István jelenleg is kapható könyveit, hátha sikerül kedvet csinálnom elolvasásukhoz, s ezzel gyarapíthatom az író szív-gyűjteményét. Rám a legnagyobb hatást a nőkről írt *Egészen szép vagy tette*. A nőt egészében, minden tulajdonságával együtt tekinti szépnek és nélkülözhetetlennek az író. Hadd ajánljam kedvenc részletemmel az olvasóknak: „A Nő nem rész a férfiból, nem fele a férfinak, nem tükörmása, hanem annak lényegéből ember. Hús az ő húsából, csont az ő csontjából, vagyis a férfi és a nő lényegükben azonosak. Egyenlő mértékben emberek és Isten képmásai. Ők ketten együtt az ember.”

Több kiadást megért, és külföldön is méltányolt művét azokhoz írta, akik életük egy olyan nehéz periódusához érkeztek, melyben az elkeseredés az öngyilkosság gondolatáig sodorta őket. Az *Élni vagy meghalni* című könyvét az író e szavakkal adja olvasója kezébe: „Barátom! Neked írok, bár nem ismerlek. Te sem ismeresz engem, mégis

kérlek, olvasd el leveleimet. Miért írok! Hozzád nem lehet odafutni, mint az égő ház foglyaihoz; nem lehet utánad ugrani, mint a sodró víz fuldoklójához – hiszen látható sebektől nem vérzel, s nem kiáltasz segítségért: nincs más választásom, írok neked. Azt mondod: „Nem akarok élni!” En azt kérdezem: „Abban biztos vagy, hogy meg akarsz halni!” Látod, van mit mondanunk egymásnak. Célom nem a rábeszélés, nem a lebeszélés, hanem az együttgondolkodás. Ha hívod a halált, várj egy kicsit. Aki vár, az még nem veszít semmit. Várj, és olvasd el a levelekben írottakat. Az élet kérdéseit, a halál siettetését lásd másvalaki szemével is.”

Sajnos könyv formában most épp nem kapható a már sokak által ismert és kedvelt *Örülj velem!* – ám most Mácz István előadásában CD lemezzel hallgathatják meg az örömteli gondolatokat. Ez új kiadvány borítóján a következő sorok olvashatók: „Örömmel irtam könyvemet. Most örömmel teszem hangossá érzéseimet. Gondolok azokra is, akiknek zárt szeme nem teszi lehetővé az olvasást, ám fülük annál érzékenyebben várja és hallja az üzenetet. Kérem, hallgassanak – örömmel.”

Sok olvasni és elmélkedni szerető ember gyűjt idézeteket, bölcs mondásokat, vagy jegyzi fel saját gondolatait, meglátásait. A **Megmentett mondatokban** a gyűjteményének jeles darabjait adja közre az író. „Egy regényt folyamatosan kell olvasni, elejétől a végéig. Ez a könyv bárhol kinyitható. Bármelyik rész önmagában is olvasható, érthető. Minden gondolat, érzés, titok megközelítése önálló, és szemlélődés, elmélkedés, tűnődés tárgya lehet: meditációs objektum. Aki e mondatokat olvassa, ajándékba kap meglátásokat, felvillanó érzéseket, titkokat faggató kérdéseket, igaznak vélt tényeket, amelyekkel lehet vitatkozni, lehet elfogadni és ezáltal, az olvasó, az együttgondolkodó saját benső világán dolgozik.” A szerző kommentáló szavaihoz hadd idézzek egyet a megmentett mondatokból: „A kapu amelyen a világba lépünk, a Fájdalom. A kapu, amelyen át kilépünk a világból, a Fájdalom. A két fájdalom – születés és halál – között életünk csupán pillanatnyi öröm. De öröm!”

A Szent István Társulat felkérésére a 2000. év jubileumára jelent meg a *Szép az Isten* című kötet, mely, mint alcíme is jelzi gondolatokat, vallomásokot, imádságokat tartalmaz. „Mácz István ismert szentek, írók, költők, kiemelkedő alkotók és gondolkodók vallomásai, imádságai által világítja meg, hogyan lehet Isten mindenek fölötti végtelen Úr és Mennyei Atya egyszerre. Beethoven, Keresztes János, Sík Sándor vagy Saint-Exupéry írásai ráébresztenek bennünket, hogy körülöttünk mindenben felfedezhetjük Isten szépségét és szeretetét.”

Jézusról írt könyve, *Íme az Ember* két Hamvas Béla idézettel indul: „Én irtózom attól, hogy hős legyek; vagy szent, vagy bölcs. És az én biográfiámra nem vagyok kíváncsi. Én normális ember szeretnék lenni. És hidd el, hogy bármennyire is el legyünk rontva, mégis mindannyiunkban ez a normális ember megvan.” „NORMALIS EMBER az evangéliumi ember, aki előbb volt, mint a világ. Mielőtt Ábrahám lett, én vagyok.” E mű bemutatását Mácz István is Hamvas Béla sorainak felolvasásával kezdte, majd hozzáfűzte, úgy kívánt Jézusról írni, mint normális emberről, hogy meglássuk: „az Emberfia mindig korának embere, így korunké és a jövő századé is, hiszen Ő ugyanaz tegnap, ma és mindörökké”.

Bízom benne, hogy a fenti idézetek kedvet ébresztettek az elmélyülésre azokban is, akik nem tudták személyesen meghallgatni Mácz Istvánt.

Oláh Gizella

Az OMart Könyvesboltban decemberig látható Rávainé Farkas Éva kiállítása, valamint Mácz István könyvei folyamatosan megvásárolhatóak.

Ízes Ízek

Október

Töporütgombóc leves

10 dkg töporüüt apróra vágunk, tojással, zsemlemorzsával, liszttel, petrezselyemzölddel, sóval és majoránnával összegyúrjuk és egy órát állni hagyjuk. Leveskockából húsleveset főzünk. Vizes kézzel gombócokat formálunk a masszából és a levesbe főzzük. Amikor feljöttek a leves színére, tálba halásszuk a gombócokat. Tejfölbe tojássárgáját keverünk és a levest óvatosan hozzákeverjük, majd a gombócokra öntjük.

Seidl Ambrus

Forgalmazzuk a cipőipar számára a Keck Cég által gyártott különböző cipőipari ragasztókat, szerszám és talp lemosókat, kikészítőszerkeket.

Corvo bianco
Cipőipari Bt.

T/fax: 06 66/386-896
06 30/9855-671
Gyomaendrőd Fő u 14.

MAGÁNVÁMRAKTÁR

MadiZel

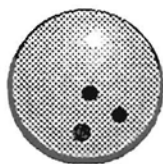
Gyomaendrőd, Fő út 45.
Tel/Fax: 66/386-578
Mobil: 30/9-950-197

BOWLING TREFF ÉTTEREM SÖRÖZŐ

Fő út 81/1. a volt ENCI udvarában

Magas szintű szolgáltatással, kellemes környezetben várja vendégeit. Bankettek, bálók, vacsorák, lakodalmak, díszebéddel összekötött értekezletek, konferenciák, találkozók rendezése mérsékelt árakon lehetséges 160 fő befogadásáig. Az étterem speciális kívánság szerinti menü elkészítését is vállalja.

Délután öt órától a bowling pálya bérelhető óránként 1.800-forintért.

Telefon: (66) 282-048, (20) 9520-243

METÁL STOP VAS-MŰSZAKI BOLT

Kerékpár forgalmazó
márkabolt és szerviz
Gázkészülékek, kazánok, radiátorok,
csövek, szerelvények
Hűtőszekrények, fagyasztóládák,
mosógépek, háztartási kisgépek

Szórakoztató elektronika
Szegek, csavarok, zárok, lakatok
Fürdőkádák, mosdók, csaptelepek, mosogatók
Villanoszerelési anyagok

GYOMAENDRÖD, Bajcsy-Zsilinszky u. 44. Tel.: 386-909

THERM U X
Építőipari Kft.

5500 Gyomaendrőd,
Ipartelep út 3.
(T/F: 66/386-614, 386-226)

Tevékenységeinket piacképes áron kínáljuk

- Magas és mélyépítési munkák generál kivitelezése – tervezése
- Transzportbeton és betonacél értékesítés, előregyártás, szerelés
- Egyedi asztalos és lakatos termékek gyártása (nyílászárók, Interspan bútorok)
- Építőipari anyagkereskedés (Interspan bútorlap...)
- Építőipari gépek, segédesszközök bérbeadása (toronydaru, acélzsalu, keretes állvány, útpanel...)

NEUBORT KANDALLÓK!

Kemencék, cserépkályhák, kandallók, kerti sütők építését határidőre, kifogástalan minőségben vállalom! Megrendelés alapján egyedi kivitelben!

Neubort László kandallóépítő,
Gyomaendrőd, Fő út 52.

Telefon, fax: 06 66 283-492
Mobil sz.: 06 30 349-1655.

“ SZONDER “

Kereskedelmi és Szolgáltató Kft

Cipőtalpbélés gyártás

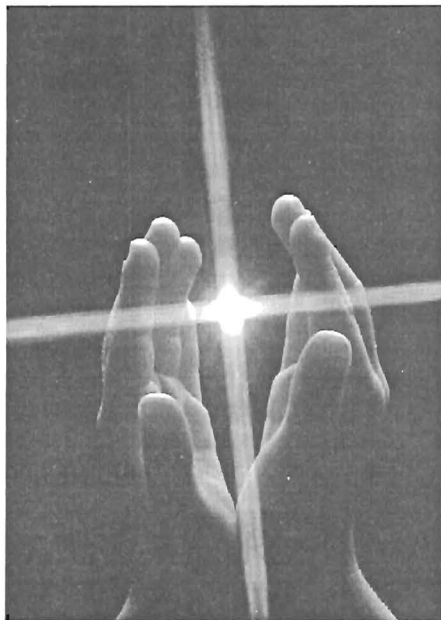
Kéreg forgalmazás

Üzem: 5502 Gyomaendrőd Fő út 81/1

T/Fax: 06-66 386-037

Mobil: 06 20 451 1944

AKIK AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁGIBA KÖLTÖZTEK

*„Nem múltak el ők, kik szívünkben élnek:
Híába szállnak árnyak, álmok, évek.
Ők itt maradnak bennünk csendesen még,
Hiszen hazánk nekünk a végtelenség.”*

(Juhász Gyula)

Híradásunkban csak azokról emlékezünk meg, akiknek közléséhez a hozzátartozók hozzájárultak!

PARRAG JÓZSEF, aki Hunya Kinizsi u. 35. sz. alatt élt, augusztus 21-én 85 éves korában az Örökkévalóság honába költözött. Gyászolja: felesége, 5 gyermeke, veje, menyei, 11 unokája, 8 dédunokája.

özv. TÍMÁR GÉZANÉ GYURICZA MARGIT endrödi lakos, 76 évesen, szeptember 1-jén megtért Égi Urához. Gyászolja: testvére, és a rokonság.

VASZKÓ MIKLÓSNÉ GIRICZ MÁRIA, aki Hunyán a Táncsics u. 16. sz. alatt élt, szeptember 5-én, 86 éves korában megtért Teremtőjéhez. Gyászolják: fiai, menyei, unokái, dédunokái.

Az endrödi Katolikus Központi Temetőben kriptasírhelyeket lehet vásárolni. További információ a plébánián hivatalos időben személyesen, vagy a 66/283-940-es telefonszámon.

Békesség haló poraikon,
fogadja be őket az Úr
az Ő országába.
Az Örök Világosság
ragyogjon felettük!

Az endrödi katolikus temetők takarítását, karbantartását támogathatjuk adományok felajánlásával:

Kézpénzbefizetés az endrödi plébánián hivatali időben (munkanapokon 8-12), vagy az Endrödi Szent Imre Egyházközségért Közhasznú Alapítvány számlájára befizetéssel vagy átutalással. Számlaszámunk: 53200015-10003231 Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet.

Az endrödi templomban, a katolikus szertartás szerint eltemetett halottokról 40 évre visszamenőleg, név szerint megemlékezünk halálozási évfordulójuk napján.

Szép és üdvös lenne, ha a gyászoló család, egy éven belül havonta, egy éven túl évente szentmisét ajánlana fel elhunyt szeretteikért.

Fényképalbum

Gellai János és felesége, valamint gyermekeik

1948. december 5.

Endrőd - polyákalmi iskola 1959..
Építő: Roscsák, békéscsabai vállalkozó
Épült: 1936.

GAZDAKALENDÁRIUM

Információ gazdálkodóknak

Aktualitások az agrár-környezetgazdálkodási támogatásokkal kapcsolatosan

Az agrár-környezetgazdálkodási (AKG) célprogramokban és a kedvezőtlen adottságú területeken (KAT) gazdálkodók vállalt kötelezettségei között szerepel a gazdálkodási napló folyamatos vezetése. A naplót gazdasági évenként kell vezetni, s most jutottunk el oda, hogy a 2005 szeptemberében kezdett naplót 2006. augusztus végével lezárjuk. A naplóba a bevitt területeken kívül a gazdaságba tartozó összes területet szerepeltetni kell, hiszen a Helyes Gazdálkodási Gyakorlatot az összes területen be kell tartani.

Néhány fontos dologra szeretném felhívni az érintett gazdálkodók figyelmét. A GN02-es adatlapon a földhasznosítási összesítőben a régi blokkazonosítók szerepeljenek. A bérelt területek vonatkozásában kell, hogy rendelkezünk tulajdonosi nyilatkozattal, ha a földbérlet hamarabb lejár, mint a vállalt kötelezettség. A GN03-04-05 adatlapnál az állatállomány nyilvántartásban minden rovatot ki kell tölteni az érintett gazdálkodóknak, ha nincs változás az előző adatokkal.

Fontos, hogy a növényvédelmi megfigyelések adatlapot (GN07) alapszintű szántóföldi célprogram esetében is ki kell tölteni, ha a területen növényvédő szeres kezelést hajtottak végre. Ekkor azonban az adott időszakra korlátozva kell indokolni a védekezés szükségességét.

Az integrált és az ökológiai célprogramok esetében a megfigyelésnek heti rendszerességgel kell történnie, hiszen e programok célja az okszerű védekezés. Az okszerű védekezés magában foglalja a különböző védekezési módokat (mechanikai, biológiai, kémiai), és ezek kombinációját a környezetet a lehető legkevésbé terhelve használja.

A talajvizsgálati adatok betétlapot remélhetőleg már mindenki ki tudja tölteni a vizsgálati eredmények ismeretében (GN08). A területekről szedett mintákat, ha azok egy blokkon belül találhatóak és az elő- és utóvetemény nem indokolja a külön számítást, átlagolni szükséges. Ha az elővetemény korrekciós tényezőként számításba jöhet, bizonyos területeken, csak az onnan szedett minták átlagával számolhatunk.

A GN09-10-11-12-13-14-es adatlap a parcella munkaműveleteinek dokumentálására szolgál. A minták eredményeinek ismeretében tápanyag gazdálkodási tervet kell készíteni, melynek ered-

ményét a GN09, GN10, GN11-es adatlap megfelelő rovataiba fel kell vezetni. Erre az oldalra vezetjük fel az előveteményt, főnövényt és a másodveteményt is. Az oldalon szerepelnek a végzett munkaműveletek. Nagyon fontos, hogy a parcellán végzett összes művelet dokumentálva legyen. A kijuttatott hatóanyag nem lehet több annál, amelyet a tápanyag gazdálkodási tervben kiszámolunk. A vállalt kötelezettségek ismeretében tudjuk az adatokat annak megfelelően kitölteni, hogy azokat ellenőrizni lehessen. (pl. talajművelés mélységének is szerepelnie kell). Ebben a gazdálkodási évben az elemi kár jelentős volt, így sok gazdálkodót érinthet, hogy ennek beírására is ezen az oldalon van lehetőség. A kijuttatott anyag, be-takarított termék mennyiségét hektárra vetítve vezessük fel. Fontos, hogy ezek a számok megegyezzenek a csatolt dokumentumon levő mennyiségekkel. (pl. számlák, permetezési napló).

A napokban várható néhány új jogszabály megjelenése. Várhatóan változik a Gazdálkodási Napló formanyomtatvány, mely az FVM (www.fvm.hu) és Az MVH (www.mvh.gov.hu) honlapjáról lesz letölthető.

Szintén várható változás, hogy a Gazdálkodási Napló (2005-2006) másolati példányát 2006. október 1. és 2007. január 31. közötti időszakban a Növény és Talajvédelmi Központi Szolgálat címére kell beküldeni. (1118 Budapest, Budaörsi u. 140-145.)

Ezek a változások azonban csak az érintett jogszabályok hivatalos kihirdetését követően lépnek hatályba.

Az elkövetkezendő időszakban kétheti rendszerességgel páratlan hetek csütörtöki napján Gyomaendrődön tartózkodom. Szeretném Önöknek felajánlani a segítségemet az NVT intézkedéseivel kapcsolatosan. Forduljanak hozzám, ha kérdéseik, problémáik merülnek fel. Várom Önöket a Vállalkozók Házában (Gyomaendrőd, Hősök u. 56.) az APEH irodában.

Balatoniné Medvegy Anna
NVT tanácsadó

Kedves vásárlóim!

Októberi ajánlataim:

- Az áruházban megkezdjük a festék áruk forgalmazását: zománccfestékek, olajfestékek, alapozók, rozsdagátlók, falfestékek, színezők, glett anyagok, csemperagasztók, ecsetek, stb.
- Futószőnyegek, középszőnyegek,
- Fűrészboszonyok, asztalterítők,
- Szúnyogháló, szúnyogirtók, szúnyogriasztók,
- Vegyszerek, műtrágyák, virágföldek, cserepek, virághagymák, rózsatövek
- Virágládák, drótkerítések, drótháló,
- Szegek, csavarok, kéziszerszámok,
- Gumicsizmák, védőkesztyűk, munkaru-hák,
- Benzines és elektromos fűnyírók, sövényvágók,
- Bozótvágók, komposztálók, kukák, talicskák, cefrés hordók, üstház
- Alumínium létrák

Várom kedves vásárlóimat!
Telefon: 386-274; 06-20 95 27 032
FARKAS MÁTÉ

AGRO ÁRUHÁZ

Gyomaendrőd, Fő út 15.
Telefon: 06-20-9527-032 és
06-66-386-274.

EGYEDI CIPŐGYÁRTÁS!

34-től 48-as méretig
női és férfi alkalmi és utcai modellek.

DEFORMÁLT LÁBRA IS, igény szerint.

Természetes alapanyagokból,
Rövid határidőre készítjük a cipőket.

MÉRETFELVEVŐHELY: HUNGELL KFT

Gyomaendrőd, Fő út 140/2. Tel.: 06-30 283-42-60

VÁROSUNK, Gyomaendrőd * Megjelenik havonta * Kiadja az Endródiek Baráti Köre Egyesület * Főszerkesztő: Császárné Gyuricza Éva
Szerkesztőség címe: 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Tel., Fax: (66) 386-323, (06-30)2973-571 csaszar@internet-x.hu *

Szerkesztők: Cs. Szabó István, Iványi László, Márton Gábor, Polányi Éva,

Szóczy Géza, Szonda István, Várfi András, Várfi Péter * Felelős kiadó: Vaszkó András *

MŰVELŐDÉSI ÉS KÖZOKTATÁSI MINISZTERIUM: Nytsz.: B/PHF/1495/BÉ/1995. * HU ISSN 1586-3689 * készült: (70) 566-39-88

Interneten: <http://www.szentgellert.hu> * E-mail: ivanyi@mail.szikszi.hu vagy ivanyi@sztgellert.hu